

**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ЦЕНТР ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОР-
ГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИ-
ЄМСТВ, УСТАНОВ І ОРГАНІЗАЦІЙ**

**ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
СЛУЖБА У СПРАВАХ ДІТЕЙ**

***СУЧАСНИЙ СТАН ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО
ЗАХИСТУ ДІТЕЙ В ОБЛАСТІ. ПОВНОВАЖЕННЯ
ОРГАНІВ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ У СФЕРІ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ***

Чернігів 2011

Сучасний стан здійснення соціального захисту дітей в області. Повноваження органів опіки та піклування у сфері соціального захисту дітей / Черніг. центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів держ. влади, місцевого самоврядування, держ. п-в, установ і орг.; Уклад.: Зеленько Л.Ф., Олифіренко Ю.І. – Чернігів: ЦППК, 2011. – 55 с.

Рекомендовано до друку навчально-методичною радою Чернігівського центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій (протокол № 1 від 21 січня 2011 р.)

Укладачі:

Зеленько Л.Ф. – начальник служби у справах дітей Чернігівської обласної адміністрації;

Олифіренко Ю.І. – заступник начальника служби у справах дітей Чернігівської обласної адміністрації.

Збірник призначений для заступників голів районних державних адміністрацій з питань гуманітарної політики, які навчаються за програмою тематичного короткотермінового семінару «Основні напрями державної політики в гуманітарній сфері».

© Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, 2011

Зміст

1.	Довідка про стан соціального захисту дітей в Чернігівській області	5
2.	Нормативно-правові акти щодо діяльності органів опіки, піклування щодо соціального захисту дітей: Цивільний кодекс України (витяг). Сімейний Кодекс України (витяг). Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 р. (остання редакція від 27.07.2010 року) Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13.01.2005 р. (остання редакція від 13.10.2010 р.) Закон України «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей». Постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. N 866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини». Постанова Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2007 р. N 1068 «Про затвердження типового положення про службу у справах дітей районної, районної міст Києві та Севастополі державної адміністрації»	11
3.	Нормативно-правове забезпечення діяльності служб у справах дітей	52

Вступ

Ми часто говоримо, що діти - наше майбутнє, але воно починається вже сьогодні... Кожна дитина має право жити здоровою, в умовах миру і поваги гідності.

Щоденно ми стикаємося з необхідністю забезпечення соціально-правового захисту дитини. Нерідко ця функція здійснюється малоефективно з причин відсутності належного кадрового, матеріально-технічного забезпечення, недостатньої обізнаності з нормативно-правовою базою, яка постійно змінюється.

Відповідно до Закону України від 24.01.1995 № 20/95-ВР «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» **здійснення соціального захисту дітей і профілактики серед них правопорушень покладається** в межах визначеної компетенції **на служби у справах** дітей обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, виконавчих органів **міських** і районних у містах рад; служби у справах дітей мають права юридичної особи, власний бланк, печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням.

Статті 12, 13 Закону України від 13.01.2005 № 2342-IV «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» визначається, що **безпосереднє ведення справ та координація діяльності стосовно дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, покладаються на служби у справах дітей; служба у справах дітей забезпечує створення і ведення банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.**

Відповідно до ст.11 вище зазначеного Закону та постанови Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. N 866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини органами опіки та піклування є районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад (далі - органи опіки та піклування), які відповідно до законодавства провадять діяльність з надання статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, встановлення опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, із захисту особистих, майнових та житлових прав дітей.

Безпосереднє ведення справ та координація діяльності стосовно захисту прав дітей, зокрема дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, покладаються на служби у справах дітей.

Від наших спільних зусиль залежить яким буде майбутнє дитини. Не можна залишатись осторонь проблем дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування. Кожна успішна дитяча доля закладає цеглини ефективного зростання держави, її економічного, соціального, політичного розвитку.

Тому ми закликаємо усіх разом працювати для того, щоб дітям жилося якнайкраще, щоб могли насолоджуватись дитинством та зростати у мирі та добробуті.

Сподіваємось, що аналітичні та нормативно-правові матеріали, які увійшли до даного посібника сприятимуть у досягненні зазначених цілей.

З повагою,

Начальник служби у справах дітей

Л.Ф. Зеленько

Довідка
про стан здійснення в області соціального захисту дітей

станом на 01.01.2011 року

Сімейні форми виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

За відомостями обласного управління статистики станом на 01.01.2010 року в області всього нараховувалось 175915 дітей, з числа яких 2809 - діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, або 1,59% від їх загальної кількості. По районах області цей показник складає 1,95%, по містах обласного підпорядкування – 1,13%. Найбільша питома вага дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування від їх загальної кількості у **Корюківському районі – 3,02%, Ріпкинському – 2,68%, Щорському – 2,39%, Городнянському – 2,34% та Прилуцькому – 2,30%**. Найменше таких дітей у Варвинському районі – 0,57%, м. Ніжині – 1,02%, м. Чернігові – 1,08%, Борзнянському – 1,15% Срібнянському – 1,22 % (*Таблиця 1*).

У порівнянні з 2009 роком загальна кількість дітей зменшилась в області на 1,98 % (з 179474 до 175915 осіб), число дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування на 5,5 % (з 2974 до 2809 осіб), що обумовило зменшення питомої ваги кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до їх загальної чисельності з 1,65 % до 1,59 %.

Станом на 01.01.2011 року сімейними формами виховання (опіка, піклування, дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї) в області всього охоплено 70,7% дітей зазначеної категорії, на початок 2007 року цей показник складав 59,4%, 2008 року – 62,9%, 2009 року – 65,4%, 2010 – 67,5%.

Найбільше дітей перебувають у сімейних формах виховання у Срібнянському – 88,0% (від їх загальної кількості), Куликівському районі – 86,4%, Деснянському районі м. Чернігова – 81,0%, м. Ніжин – 79,2%, Коропському – 77,0%.

Найменше дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, охоплено сімейними формами влаштування у **Сосницькому районі – лише – 57,6%, Городнянському 59,0%, Носівському – 59,3%, Щорському – 60,3%, Семенівському - 61,9%, Козелецькому – 66,2%, Бахмацькому та Корюківському по – 67,2 %**.

При середньообласному показнику влаштування дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в інтернатні установи – 24,2%, з **Сосницького району** таких дітей в державних закладах інтернатного типу **перебуває 40,3%, Городнянського – 37,8%, Носівського – 33,7%, Щорського – 32,0% (Таблиця 2)**.

Відповідно до ст. 6 Закону України „Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування” за умови втрати дитиною батьківського піклування відповідний орган опіки та піклування вживає вичерпних заходів щодо влаштування дитини в сім'ї громадян України - на усиновлення, під опіку або піклування, у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу. **До закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, незалежно від форми власності та підпорядкування, дитина може бути влаштована в разі, якщо з певних причин немає можливості влаштувати її на виховання в сім'ю.**

Влаштування дитини до закладу для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, не позбавляє органи опіки та піклування за місцем походження та за місцем перебування дитини від обов'язку продовжувати діяльність щодо реалізації права цієї дитини на сімейне виховання.

Усиновлення

Пріоритетною формою влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, визначено усиновлення дітей в сім'ї громадянами України. Усиновлення дитини проводиться в її інтересах для забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя. З 2809 дітей-сиріт та дітей, позбавле-

них батьківського піклування, згідно з вимог чинного законодавства мають підстави для усиновлення 948 дітей (або 33,7% від їх загальної кількості).

Проведення заходів, спрямованих на підтримку національного усиновлення, дозволило збільшити число дітей, усиновлених громадянами України: 2005 рік – 16 осіб, 2006 рік - 21, 2007 рік - 28, 2008 рік - 42, 2009 рік – 44.

Впродовж 2010 року нашими співвітчизниками в області усиновлено 45 дітей. Найбільше дітей з первинного обліку усиновлено громадянами України з Бахмацького району – 5, Чернігівського - 4, Городнянського, Козелецького, Менського, Носівського, Прилуцького, Ріпкинського, Деснянського району м. Чернігова – по 3, Бобровицького, Куликівського, Ніжинського, Семенівського, Новозаводського м. Чернігова – по 2, Корюківського, Щорського, міст Ніжин, Прилуки – по 1 дитині. 1 дитина усиновлена в м. Чернігові але перебувала на обліку Київської міської служби у справах дітей (**Таблиця 3**).

Більше всього родин, що усиновили дітей у Деснянському районі м. Чернігова – 4, Ріпкинському – 3, Варвинському, Новозаводському районі м. Чернігова та містах Ніжин, Прилуки – по 2 родини, Бахмацькому, Борзнянському, Ічнянському, Козелецькому, Ніжинському, Семенівському, Чернігівському, Щорському – по 1 сім'ї (**Таблиця 4**).

Завдяки співпраці служби у справах дітей облдержадміністрації з телекомпанією „Магнолія-ТВ” в результаті проведення інформаційної кампанії в мережі Інтернет та на Всеукраїнських телевізійних каналах щодо висвітлення інформації про дітей з Чернігівської області, які можуть бути усиновлені, 20 дітей з області були усиновлені впродовж поточного року нашими співвітчизниками в інші регіони України (Донецька, Київська, Львівська, Миколаївська, Полтавська, Херсонська, Чернівецька, Хмельницька області та м. Київ).

Як позитив, слід відзначити, що впродовж 2010 року кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, усиновлених громадянами України, перевищує число дітей, усиновлених іноземцями, що складає відповідно 45 та 39 осіб. Найбільше дітей усиновлено громадянами іноземних держав з первинного обліку з Новозаводського району м. Чернігова та Корюківського району – 4, Бахмацького, Борзнянського, Ічнянського, Щорського – по 3, Городнянського, Менського, Ніжинського, Новгород-Сіверського, Прилуцького, Семенівського, Чернігівського, – по 2, з Козелецького, Куликівського, Талалаївського, Деснянського району м. Чернігова, та м. Ніжина – по 1 дитині.

З числа дітей усиновлених іноземцями - 39: 14 осіб усиновлені в Італію, 12 - в США, 6 – в Іспанію, 3 - у Францію, 2 – в Швейцарію, по 1 в Ізраїль та Канаду.

Станом на 23.02.2011 року в області усиновлено 14 дітей (громадянами України – 11 дітей, іноземними громадянами - 3 дитини). Протягом аналогічного періоду 2010 року усиновлено громадянами України 5 дітей.

В області сформована база потенційних кандидатів в усиновителі, яка налічує 24 подружні пари з міст Ніжин та Прилук, Бобровицького, Борзнянського, Козелецького, Менського, Новгород-Сіверського, Ріпкинського, Семенівського, Чернігівського, Щорського, Деснянського та Новозаводського районів м. Чернігова, з якими на даний час ведеться робота щодо підбору дітей (**Таблиця 5**).

Слід відзначити, що дана робота неналежним чином проводиться у **Городнянському, Коропському, Корюківському, Куликівському, Носівському, Срібнянському, Талалаївському районах області**, мешканцями яких впродовж поточного років не усиновлено жодної дитини та де на даний час відсутні кандидати в усиновлювачі.

Стан справ, що склався, вимагає підвищити рівень поінформованості населення з питань національного усиновлення, забезпечити більш ефективне проведення спільно з місцевими ЗМІ та в мережі Інтернет інформаційних кампаній та рекламних заходів.

Опіка, піклування

Традиційно склалося, що найбільш поширеною формою сімейного виховання в області є опіка (піклування) над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, на початок

2011 року під опікою перебуває 1690 дітей даної категорії або 60,2% від їх загальної кількості, в 2010 році цей показник складав 58,4%.

Найбільше дітей під опікою, піклуванням перебували у сім'ях громадян у Деснянському районі м. Чернігова – 77,7 %, Коропському районі – 74,3%, Куликівському районі – 73%, Варвинському районі – 72,2%, м. Ніжин, Срібнянському районі – 72%, Новозаводському м. Чернігова – 66,1%. Найменше дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування влаштовані під опіку у Ріпкинському – 46,8%, Семенівському, Талалаївському 47,9%, Ніжинському - 49 %, Корюківському 50,3%, Носівському і Сосницькому - 50%, що значно нижче середньообласного показника – 60,1 % (Таблиця б).

Прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу

Станом на 01.01.2011 в області функціонувало 10 дитячих будинків сімейного типу (ДБСТ), 9 з яких створені впродовж 2008-2010 років (у Городнянському районі - 3, Коропському - 2, Корюківському - 1, Ріпкинському -1, Щорському – 1, м. Прилуки – 1, Новозаводському районі м. Чернігова - 1) та 150 прийомних сімей (ПС), в яких всього виховувалось 297 дітей (ДБСТ – 63 вихованці, ПС – 234 прийомні дитини).

Прийомні сім'ї створені та функціонують у всіх районах та містах обласного значення.

Найбільше прийомних сімей впродовж 2006-2010 років створено у Прилуцькому районі –13, Менському - 12, Городнянському, Чернігівському – по 8, Козелецькому та Носівському – по 7, Бахмацькому, Коропському, Ріпкинському, м. Ніжин, Деснянському районі м. Чернігова – по 6, **найменше у Срібнянському районі – тільки 2, Новозаводському районі м. Чернігова – 3.**

Найбільше виховується дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу у Городнянському районі – 35, Прилуцькому та Ріпкинському – 19, Коропському – 18, Менському – 15, **найменше у Сосницькому, Семенівському та Срібнянському - лише по 4 особи, Ніжинському районі тільки 5 (Таблиця б).**

Робота щодо влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу проводилась в області відповідно до прогнозованих показників, затверджених дорученням голови облдержадміністрації від 26.01.2010 № 01.02-09/146, згідно з яким впродовж 2010 року планувалось влаштувати 125 дітей. Враховуючи стан справ, що склався, за пропозицією служби у справах дітей облдержадміністрації Державним департаментом з усиновлення та захисту прав дитини у жовтні минулого року були скореговані прогнозовані показники влаштування дітей у ПС та ДБСТ на 2010 рік, які склали 70 осіб.

Станом на 01.01.2011 року до прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу в області влаштовано лише 53 дитини або 75,7 % від запланованої кількості (Таблиця 7).

Якщо Бобровицькою, Борзнянською, Городнянською, Ічнянською, Коропською, Куликівською, Новгород-Сіверською, Прилуцькою, Ріпкинською райдержадміністраціями, Прилуцькою міською радою, Деснянською районною у м. Чернігові радою впродовж 2010 року було забезпечено виконання (або перевиконання) планових показників, в інших районах та містах області реалізація прогнозованих завдань станом на 01.01.2011 року фактично складає: у **Бахмацькому, Козелецькому, Щорському, Чернігівському районах – 33,3 %, Варвинському, Семенівському, Талалаївському районах (влаштовано лише по 1 дитині) – 50,0 %, Корюківському районі, м. Ніжин, Новозаводському районі м. Чернігова (влаштовано по 2 дитини) – 66,6 % від запланованої кількості дітей, що є неприпустимим.**

Станом на 31.12.2010 у Менському, Ніжинському, Носівському, Сосницькому, Срібнянському районах області до прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу не влаштовано жодної дитини.

Вищевикладене свідчить про те, що в області райдержадміністраціями та органами місцевого самоврядування не докладається достатньо зусиль стосовно розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, внаслідок чого значна кількість дітей, які втратили піклування батьків, не можуть реалізувати своє право на виховання в сімейному

оточенні, що є порушенням ст. 6 Закону України „Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”.

Стан підліткової злочинності в області

Протягом 2010 року у порівнянні з минулим роком в області на 19,8% зросла кількість злочинів, скоєних неповнолітніми (з 253 до 303) (Таблиця 8).

Ріст злочинності серед неповнолітніх зареєстровано у 13 районах області та м. Чернігові: Бахмацькому (з 13 до 29), Городнянському (з 9 до 11), Ічнянському (з 2 до 11), Козелецькому (з 8 до 10), Коропському (з 2 до 4), Корюківському (з 11 до 14), Куликівському (з 4 до 5), Новгород-Сіверському (з 3 до 9), Ріпкинському (з 7 до 10), Срібнянському (з 4 до 10), Талалаївському (з 0 до 2), Чернігівському (з 8 до 16), Прилуцькому (з 4 до 11) районах, Деснянському (з 35 до 40) та Новозаводському (з 18 до 37) районах м. Чернігова.

Серед загальної кількості скоєних дітьми злочинів переважають крадіжки особистого майна громадян. В основному це таємне заволодіння чи заволодіння шахрайським шляхом мобільними телефонами, які є майже у всіх однолітків. Якщо у 2009 році за викрадення мобільних телефонів неповнолітні або їх батьки притягались до адміністративної відповідальності, то у 2010 році викрадення майже кожного телефону є кримінальним злочином.

Відбувся ріст числа неповнолітніх учасників суспільно-небезпечних діянь (з 172 до 232), з них на 41,3% (з 75 до 106) підлітків, які ніде не навчаються і не працюють. Слід зазначити, що підлітки цієї категорії серед загальної кількості дітей, які вчинили злочини, складають 45% (з них найбільше зареєстровано по м. Чернігову - 24; Прилуцькому - 15; Чернігівському - 10; Семенівському - 9, районах області).

Крім цього серед учасників злочинів на 43,5% (з 69 до 99) зросла кількість учнів загальноосвітніх шкіл, на 45,5% (з 11 до 16), учнів ПТУ (Таблиця 9).

Збільшення кількості неповнолітніх, що брали участь у скоєнні злочинів, спостерігається у Варвинському (з 3 до 7), Городнянському (з 3 до 10), Ічнянському (з 5 до 9), Козелецькому (з 1 до 13), Коропському (з 2 до 4), Корюківському (з 8 до 11); Менському (з 2 до 8), Новгород-Сіверському (з 4 до 10), Прилуцькому (з 4 до 11), Ріпкинському (з 4 до 10), Семенівському (з 7 до 9), Талалаївському (з 2 до 3), Чернігівському районах (з 6 до 16) та в м. Чернігові (з 38 до 45).

Подолання дитячої безпритульності та бездоглядності

З метою попередження дитячої безпритульності та бездоглядності, запобігання правопорушенням серед дітей, вжиття відповідних заходів щодо влаштування дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, до закладів соціального захисту службами у справах дітей у взаємодії з підрозділами кримінальної міліції у справах дітей впродовж 2010 року проведено 860 рейдів «Діти вулиці», «Вокзал», в результаті яких виявлено 453 дитини.

Своєрідним індикатором стану дитячої бездоглядності та безпритульності є кількість дітей, вилучених під час рейдів з вулиці.

У порівнянні з 2009 роком чисельність дітей, вилучених з вулиці під час рейдів скоротилась на 35,5% (з 104 до 67), а кількість дітей вилучених із сімей на 58% (з 232 до 97).

Найбільше впродовж 2010 року з вулиці було вилучено дітей у Бахмацькому (8), Бобровицькому (9), Ніжинському (11), Прилуцькому (9), Срібнянському (9) районах області та м. Прилуках (9).

Слід відмітити, що відсоток дітей виявлених під час рейдів до загальної кількості дітей в області, у порівнянні з 2009 роком, зменшився з 0,28% до 0,25% (впродовж 2009 року проведено 870 рейдів, виявлено 514 дітей).

Такі показники пояснюються активною діяльністю в області спрямованою попередження дитячої злочинності та безпритульності, виявлення осіб, які втягують дітей у злочинну діяльність.

Станом на 01.01.2011 року на обліку дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, перебувало 1649 дітей. Для соціального захисту дітей цієї категорії, здійснення їх соціальної реабілітації, психологічної корекції та надання інших видів допомоги в області функціонує 3 заклади соці-

льного захисту дітей (2 притулки для дітей та центр соціально-психологічної реабілітації дітей). Про неналежну якість профілактичної роботи з дітьми цієї категорії свідчить низька активність служб у справах дітей щодо поміщення дітей до закладів. Так, до центру соціально - психологічної реабілітації дітей впродовж 2010 року службами у справах дітей області було направлено лише 13 дітей (з Борзнянського, Варвинського, Козелецького, Новгород-Сіверського, Семенівського, Сосницького районів, Деснянського, Новозаводського районів м. Чернігова та м. Ніжина), що становить лише 0,7 % від кількості дітей, які перебувають на обліку.

Всього, у центрі соціально-психологічної реабілітації дітей впродовж 2010 року перебувало 104 дитини, що на 16 % менше у порівнянні з аналогічним періодом 2009 року (в 2009 році – 124) (*Таблиця 10*).

З кожним роком зменшується і кількість дітей, які перебували у притулках для дітей. Так, впродовж січня-грудня 2010 року у Чернігівському та Ніжинському притулках для дітей перебувало 246 дітей, що на 19,6 % менше у порівнянні з відповідним періодом минулого року (впродовж 2009 року – 306; протягом 2008 - 425).

Впродовж року до зазначених закладів влаштовано 209 дітей (*Таблиця 11*).

Із загальної кількості дітей, які перебували у притулках 32 вихованці були доставлені із сімей опікунів та піклувальників (13 % від кількості дітей які перебували у притулках):

14 - з причини зняття опіки за заявами опікунів;

3 - у зв'язку зі смертю опікуна;

6 - самовільно залишили сім'ї своїх опікунів;

2 - на час перебування опікунів у лікарні;

6 – у зв'язку зі звільненням опікунів від повноважень за невиконання обов'язків щодо дітей.

Що свідчить про недостатній контроль з боку органів опіки та піклування за вихованням дітей у сім'ях опікунів та піклувальників, не вчасне втручання у вирішення проблем у взаємовідносинах опікунів з підопічними з боку служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Станом на 21.02.2011 року, із кількості дітей зазначеної категорії: 5 були влаштовані під опіку; 4 до прийомних сімей; 1 – усиновлена; 3 – влаштовані до ПТНЗ ; 7 – до державних дитячих закладів; 6 - влаштовані до ЦСПРД; 5 - повернуті опіку.

Впродовж 2010 року із притулків та центру соціально-психологічної реабілітації вибуло 129 дітей, які мали статус дитини-сироти, або дитини, позбавленої батьківського піклування, та потребували влаштування, з них:

47 було влаштовано до сімейних форм виховання (4 – усиновлено, 17 - влаштовано під опіку, 26 - до прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу);

37 – до державних дитячих закладів;

10 - влаштовано на навчання до профтехнічних закладів;

35 - дітей з притулків влаштовані до центру соціально-психологічної реабілітації дітей.

Протягом 2010 року на первинний облік, дітей, які залишились без батьківського піклування було взято 412 дітей, що на 22,8 % менше у порівнянні з відповідним періодом 2009 року (за 2009 рік - 534 дитини) (*Таблиця 12*).

Із загальної кількості дітей, взятих на первинний облік, влаштування потребували 338 дітей (65 дітей не потребували влаштування, оскільки вже виховувались у дитячих будинках, школах-інтернатах, ПТНЗ та ін.; 9 дітей було повернуто на виховання батькам) .

Станом на 01.01.2011 року, спільними зусиллями служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, закладів соціального захисту дітей, влаштувати вдалося 293 дитини, з яких :

249 (84,9 %) до сімейних форм виховання: 25 – усиновлено; 190 - під опіку, 23 - до ПС та ДБСТ; 11 дітей влаштовано в сім'ї кандидатів в опікуни та піклувальники;

34 (11,6 %) до державних дитячих закладів (23– до будинків дитини, 7- до загальноосвітніх шкіл-інтернатів та 4- до дитячого будинку).

10 (3,4 %) дітей влаштовано на навчання до ПТНЗ, технікумів, вузів.

Найбільше до державних закладів влаштовано дітей з Чернігівського – 6 дітей (3 до дитячого будинку та 3 до загальноосвітніх шкіл-інтернатів), Ічнянського (4 дитини) районів та Новозаводського району м. Чернігова (7 дітей).

Продовжується робота по влаштуванню ще 38 дітей, які тимчасово перебувають у лікарнях, притулках для дітей, центрі соціально-психологічної реабілітації дітей, знайомих та родичів.

**Начальник служби у справах
дітей облдержадміністрації**

Л.Ф.Зеленько

**Нормативно-правові акти щодо діяльності органів опіки, піклування
щодо соціального захисту дітей**

Цивільний кодекс

**Глава 6
ОПІКА ТА ПІКЛУВАННЯ**

Стаття 55. Завдання опіки та піклування

1. Опіка та піклування встановлюються з метою забезпечення особистих немайнових і майнових прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх осіб, а також повнолітніх осіб, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати обов'язки.

Стаття 56. Орган опіки та піклування

{ Стаття 56 в частині повноважень місцевих державних адміністрацій вводиться в дію одночасно із введенням у дію Закону України "Про внесення змін до статті 23 Закону України "Про місцеві державні адміністрації" щодо повноважень місцевих державних адміністрацій стосовно встановлення опіки та піклування над неповнолітніми особами - див. п.2 Закону N 2825-VI (2825-17) від 21.12.2010)

1. Органами опіки та піклування є районні, районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад.

2. Права та обов'язки органів, на які покладено здійснення опіки та піклування, щодо забезпечення прав та інтересів фізичних осіб, які потребують опіки та піклування, встановлюються законом

та іншими нормативно-правовими актами. { Текст статті 56 в редакції Закону N 2825-VI (2825-17) від 21.12.2010 }

**Стаття 57. Обов'язок повідомляти про фізичних осіб, які
потребують опіки або піклування**

1. Особа, якій стало відомо про фізичну особу, яка потребує опіки або піклування, зобов'язана негайно повідомити про це орган опіки та піклування.

Стаття 58. Фізичні особи, над якими встановлюється опіка

1. Опіка встановлюється над малолітніми особами, які є сиротами або позбавлені батьківського піклування, та фізичними особами, які визнані недієздатними. { Частина перша статті 58 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2825-VI (2825-17) від 21.12.2010 }

Стаття 59. Фізичні особи, над якими встановлюється піклування

1. Піклування встановлюється над неповнолітніми особами, які є сиротами або позбавлені батьківського піклування, та фізичними особами, цивільна дієздатність яких обмежена.

{ Частина перша статті 59 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2825-VI (2825-17) від 21.12.2010 }

Стаття 60. Встановлення опіки та піклування судом

1. Суд встановлює опіку над фізичною особою у разі визнання її недієздатною і призначає опікуна за поданням органу опіки та піклування.

2. Суд встановлює піклування над фізичною особою у разі обмеження її цивільної дієздатності і призначає піклувальника за поданням органу опіки та піклування.

3. Суд встановлює опіку над малолітньою особою, якщо при розгляді справи буде встановлено, що вона позбавлена батьківського піклування, і призначає опікуна за поданням органу опіки та піклування.

4. Суд встановлює піклування над неповнолітньою особою, якщо при розгляді справи буде встановлено, що вона позбавлена батьківського піклування, і призначає піклувальника за поданням

органу опіки та піклування. { Стаття 60 в редакції Закону N 2450-IV (2450-15) від 03.03.2005 }

Стаття 61. Встановлення опіки та піклування органом опіки та піклування

1. Орган опіки та піклування встановлює опіку над малолітньою особою та піклування над неповнолітньою особою, крім випадків, встановлених частинами першою та другою статті 60 цього Кодексу.

Стаття 62. Місце встановлення опіки або піклування

1. Опіка або піклування встановлюються за місцем проживання фізичної особи, яка потребує опіки чи піклування, або за місцем проживання опікуна чи піклувальника.

Стаття 63. Призначення опікуна або піклувальника

1. Опікуна або піклувальника призначає орган опіки та піклування, крім випадків, встановлених статтею 60 цього Кодексу.

2. Опікуном або піклувальником може бути лише фізична особа з повною цивільною дієздатністю.

3. Фізична особа може бути призначена опікуном або піклувальником лише за її письмовою заявою.

4. Опікун або піклувальник призначаються переважно з осіб, які перебувають у сімейних, родинних відносинах з підопічним, з урахуванням особистих стосунків між ними, можливості особи виконувати обов'язки опікуна чи піклувальника.

При призначенні опікуна для малолітньої особи та при призначенні піклувальника для неповнолітньої особи враховується бажання підопічного.

5. Фізичній особі може бути призначено одного або кількох опікунів чи піклувальників. { Стаття 63 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2450-IV (2450-15) від 03.03.2005 }

Стаття 64. Фізична особа, яка не може бути опікуном або піклувальником

1. Опікуном або піклувальником не може бути фізична особа:

1) яка позбавлена батьківських прав, якщо ці права не були поновлені;

2) поведінка та інтереси якої суперечать інтересам фізичної особи, яка потребує опіки або піклування.

Стаття 65. Опіка або піклування над фізичною особою, щодо якої не призначено опікуна або піклувальника

1. До встановлення опіки або піклування і призначення опікуна чи піклувальника опіку або піклування над фізичною особою здійснює відповідний орган опіки та піклування.

Стаття 66. Опіка або піклування над фізичною особою, яка перебуває у спеціальному закладі

1. Якщо над фізичною особою, яка перебуває у навчальному закладі, закладі охорони здоров'я або закладі соціального захисту населення, не встановлено опіку чи піклування або не призначено опікуна чи піклувальника, опіку або піклування над нею здійснює цей заклад.

Стаття 67. Права та обов'язки опікуна

1. Опікун зобов'язаний дбати про підопічного, про створення йому необхідних побутових умов, забезпечення його доглядом та лікуванням.

Опікун малолітньої особи зобов'язаний дбати про її виховання, навчання та розвиток.

2. Опікун має право вимагати повернення підопічного від осіб, які тримають його без законної підстави.

3. Опікун вчиняє правочини від імені та в інтересах підопічного.
4. Опікун зобов'язаний вживати заходів щодо захисту цивільних прав та інтересів підопічного.

Стаття 68. Правочини, які не може вчиняти опікун

1. Опікун, його дружина, чоловік та близькі родичі (батьки, діти, брати, сестри) не можуть укласти з підопічним договори, крім передання майна підопічному у власність за договором дарування або у безоплатне користування за договором позички.

2. Опікун не може здійснювати дарування від імені підопічного, а також зобов'язуватися від його імені порукою.

Стаття 69. Права та обов'язки піклувальника

1. Піклувальник над неповнолітньою особою зобов'язаний дбати про створення для неї необхідних побутових умов, про її виховання, навчання та розвиток.

Піклувальник над фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, зобов'язаний дбати про її лікування, створення необхідних побутових умов.

2. Піклувальник дає згоду на вчинення підопічним правочинів відповідно до статей 32 та 37 цього Кодексу.

3. Піклувальник зобов'язаний вживати заходів щодо захисту цивільних прав та інтересів підопічного.

Стаття 70. Правочини, на вчинення яких піклувальник не може давати згоду

1. Піклувальник не може давати згоду на укладення договорів між підопічним та своєю дружиною (своїм чоловіком) або своїми близькими родичами, крім передання майна підопічному у власність за договором дарування або у безоплатне користування на підставі договору позички.

Стаття 71. Правочини, які вчиняються з дозволу органу опіки та піклування

1. Опікун не має права без дозволу органу опіки та піклування:

- 1) відмовитися від майнових прав підопічного;
- 2) видавати письмові зобов'язання від імені підопічного;
- 3) укласти договори, які підлягають нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, в тому числі договори щодо поділу або обміну житлового будинку, квартири;
- 4) укласти договори щодо іншого цінного майна.

2. Піклувальник має право дати згоду на вчинення правочинів, передбачених частиною першою цієї статті, лише з дозволу органу опіки та піклування.

Стаття 74. Опіка над майном

1. Якщо у особи, над якою встановлено опіку чи піклування, є майно, що знаходиться в іншій місцевості, опіка над цим майном встановлюється органом опіки та піклування за місцезнаходженням майна.

Опіка над майном встановлюється також в інших випадках, встановлених законом.

Стаття 75. Звільнення опікуна та піклувальника

1. Суд, якщо він призначив опікуна чи піклувальника, або орган опіки та піклування за заявою особи звільняє її від повноважень опікуна або піклувальника. Ця заява розглядається судом або органом опіки та піклування протягом одного місяця.

Особа виконує повноваження опікуна або піклувальника до винесення рішення про звільнення її від повноважень опікуна або піклувальника чи до закінчення місячного строку від дня подання заяви, якщо вона не була розглянута протягом цього строку.

2. Суд, якщо він призначив піклувальника, або орган опіки та піклування може звільнити піклувальника від його повноважень за заявою особи, над якою встановлено піклування.

3. За заявою органу опіки та піклування суд може звільнити особу від повноважень опікуна або піклувальника у разі невиконання нею своїх обов'язків, порушення прав підопічного, а також у разі поміщення підопічного до навчального закладу, закладу охорони здоров'я або закладу соціального захисту. { Стаття 75 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2450-IV (2450-15) від 03.03.2005, N 3348-IV (3348-15) від 17.01.2006 }

Стаття 76. Припинення опіки

1. Опіка припиняється у разі передачі малолітньої особи батькам (усиновлювачам).
2. Опіка припиняється у разі досягнення підопічним чотирнадцяти років. У цьому разі особа, яка здійснювала обов'язки опікуна, стає піклувальником без спеціального рішення щодо цього.
3. Опіка припиняється у разі поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною.

Стаття 77. Припинення піклування

1. Піклування припиняється у разі:
 - 1) досягнення фізичною особою повноліття;
 - 2) реєстрації шлюбу неповнолітньої особи;
 - 3) надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності;
 - 4) поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена.

Стаття 79. Оскарження дій опікуна, рішень органу опіки та піклування

1. Дії опікуна можуть бути оскаржені заінтересованою особою, в тому числі родичами підопічного, до органу опіки та піклування або до суду.
2. Рішення органу опіки та піклування може бути оскаржено до відповідного органу, якому підпорядкований орган опіки та піклування, або до суду.

СІМЕЙНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Стаття 6. Дитина

1. Правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття.
2. Малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років. Неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.

Стаття 17. Надання органом опіки та піклування допомоги особам у здійсненні ними своїх сімейних прав та виконанні сімейних обов'язків

1. Орган опіки та піклування надає допомогу особі у здійсненні нею своїх сімейних прав та виконанні сімейних обов'язків в обсязі та в порядку, встановлених цим Кодексом та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 19. Участь органу опіки та піклування у захисті сімейних прав та інтересів

1. У випадках, передбачених цим Кодексом, особа має право на попереднє звернення за захистом своїх сімейних прав та інтересів до органу опіки та піклування.
2. Рішення органу опіки та піклування є обов'язковим до виконання, якщо протягом десяти днів від часу його винесення заінтересована особа не звернулася за захистом своїх прав або інтересів до суду, крім випадку, передбаченого частиною другою статті 170 цього Кодексу.
3. Звернення за захистом до органу опіки та піклування не позбавляє особу права на звернення до суду. У разі звернення з позовом до суду орган опіки та піклування припиняє розгляд поданої йому заяви. У разі звернення з позовом до суду припиняється виконання рішення органу опіки та піклування.
4. При розгляді судом спорів щодо участі одного з батьків у вихованні дитини, місця проживання дитини, позбавлення та поновлення батьківських прав, побачення з дитиною матері, батька, які

позбавлені батьківських прав, відібрання дитини від особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду, управління батьками майном дитини, скасування усиновлення та визнання його недійсним обов'язковою є участь органу опіки та піклування.

5. Орган опіки та піклування подає суду письмовий висновок щодо розв'язання спору на підставі відомостей, одержаних у результаті обстеження умов проживання дитини, батьків, інших осіб, які бажають проживати з дитиною, брати участь у її вихованні, а також на підставі інших документів, які стосуються справи.
6. Суд може не погодитися з висновком органу опіки та піклування, якщо він є недостатньо обґрунтованим, суперечить інтересам дитини.

Стаття 158. Вирішення органом опіки та піклування спору щодо участі у вихованні дитини того з батьків, хто проживає окремо від неї

1. За заявою матері, батька дитини орган опіки та піклування визначає способи участі у вихованні дитини та спілкуванні з нею того з батьків, хто проживає окремо від неї. Рішення про це орган опіки та піклування постановляє на підставі вивчення умов життя батьків, їхнього ставлення до дитини, інших обставин, що мають істотне значення.
2. Рішення органу опіки та піклування є обов'язковим до виконання. Особа, яка ухиляється від виконання рішення органу опіки та піклування, зобов'язана відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану тому з батьків, хто проживає окремо від дитини.

Стаття 186. Контроль органу опіки та піклування за цільовим витрачанням аліментів

1. За заявою платника аліментів або за власною ініціативою орган опіки та піклування перевіряє цільове витрачання аліментів.
2. У разі нецільового витрачання аліментів платник має право звернутися до суду з позовом про зменшення розміру аліментів або про внесення частини аліментів на особистий рахунок дитини у відділенні Державного ощадного банку України.

Стаття 246. Контроль органу опіки та піклування за дотриманням прав дитини, над якою встановлено опіку або піклування

1. Орган опіки та піклування контролює умови утримання, виховання, навчання дитини, над якою встановлено опіку або піклування.

Закон України «Про охорону дитинства»
від 26.04.2001 р. (остання редакція від 27.07.2010 року)

Стаття 5. Організація охорони дитинства

Основні засади охорони дитинства та державну політику у цій сфері визначає Верховна Рада України шляхом затвердження відповідних загальнодержавних програм.

Проведення державної політики щодо охорони дитинства, розробку і здійснення цільових загальнодержавних програм соціального захисту та поліпшення становища дітей, координацію діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади у цій сфері забезпечує Кабінет Міністрів України. Щорічно Кабінет Міністрів України звітує Верховній Раді України про стан демографічної ситуації в Україні, становище дітей та тенденції його змін у ході впроваджених соціально-економічних перетворень.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до їх компетенції, визначеної законом, забезпечують:

проведення державної політики у сфері охорони дитинства, розроблення і здійснення галузевих та регіональних програм поліпшення становища дітей, вирішення інших питань у цій сфері;

розвиток мережі навчальних закладів, закладів охорони дорів'я, соціального захисту, а також позашкільних навчальних закладів, діяльність яких спрямована на організацію дозвілля, відпочинку і оздоровлення дітей, зміцнення їх матеріально-технічної бази;

вирішення питань щодо встановлення опіки і піклування, створення інших передбачених законодавством умов для виховання дітей, які внаслідок смерті батьків, позбавлення батьків батьківських прав, хвороби батьків чи з інших причин залишилися без батьківського піклування, а також для захисту особистих і майнових прав та інтересів дітей;

організацію безкоштовного харчування учнів 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів, а також дітей-сиріт, дітей з неповних та багатодітних сімей у професійно-технічних навчальних закладах; (Дію абзацу п'ятого частини третьої статті 5 зупинено на 2003 рік (щодо забезпечення безкоштовним харчуванням учнів 1-3 класів загальноосвітніх навчальних закладів, крім дітей-сиріт,

дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей із малозабезпечених сімей) згідно із Законом N 380-IV (380-15) від 26.12.2002; дію абзацу п'ятого частини третьої статті 5 зупинено на 2004 рік щодо забезпечення безкоштовним харчуванням учнів 1-3 класів загальноосвітніх навчальних закладів, крім дітей-сиріт,

дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей із малозабезпечених сімей згідно із Законом N 1344-IV (1344-15) від 27.11.2003; із змінами, внесеними згідно із Законом N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005)

організацію пільгового проїзду міським пасажирським транспортом (крім таксі), автомобільним транспортом загального користування (крім таксі) в сільській місцевості учнів загальноосвітніх навчальних закладів, а також дітей-сиріт, дітей з неповних та багатодітних сімей, що навчаються в професійно-технічних навчальних закладах;

вирішення питань про надання пільг та державної допомоги дітям та сім'ям з дітьми відповідно до законодавства;

контроль за дотриманням в ігрових залах, комп'ютерних клубах, відеотеках, дискотеках, інших розважальних закладах та громадських місцях правопорядку та етичних норм стосовно дітей; (Частину третю статті 5 доповнено абзацом згідно із Законом N 2304-IV (2304-15) від 11.01.2005)

вжиття інших заходів щодо охорони дитинства, віднесених до їх компетенції законодавством України.

Інші органи виконавчої влади в межах своїх повноважень:

подають Кабінету Міністрів України пропозиції щодо вдосконалення положень законодавства, які стосуються забезпечення захисту прав дітей;

подають висновки до проектів законодавчих актів із зазначених питань;

надають засобам масової інформації, громадськості та особам чи органам, які займаються вирішенням питань захисту дітей,

загальну інформацію про забезпечення захисту прав дітей. { Частина четверта статті 5 в редакції Закону N 1397-VI (1397-17) від 21.05.2009 }

У порядку, встановленому законодавством, трудові колективи, благодійні та інші громадські організації, фізичні особи можуть брати участь у забезпеченні реалізації заходів з охорони дитинства, поліпшення становища дітей, створення розвиненої системи патронату дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, підтримки батьків або осіб, які їх замінюють, заходів,

спрямованих на забезпечення відповідних умов для виховання, освіти, всебічного гармонійного культурного і фізичного розвитку дитини.

Держава сприяє трудовим колективам, громадським та благодійним організаціям, іншим об'єднанням громадян та фізичним особам у їх діяльності, спрямованій на поліпшення становища дітей,

охорону їх прав та інтересів, заохочує розвиток усіх форм благодійності, патронату і спонсорства щодо дітей шляхом надання податкових, інвестиційних, митних, кредитних та тарифних пільг у порядку, встановленому законами України.

Стаття 18. Право дитини на житло

Держава забезпечує право дитини на проживання в таких санітарно-гігієнічних та побутових умовах, що не завдають шкоди її фізичному та розумовому розвитку.

Діти - члени сім'ї наймача або власника жилого приміщення мають право користуватися займаним приміщенням нарівні з власником або наймачем.

Органи опіки та піклування зобов'язані здійснювати контроль за додержанням батьками або особами, які їх замінюють, майнових та житлових прав дітей при відчуженні жилих приміщень та купівлі нового житла.

Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13.01.2005 р. (остання редакція від 13.10.2010 р.)

Стаття 11. Органи опіки та піклування

Органами опіки та піклування є державні адміністрації районів, районів міст Києва і Севастополя, виконавчі органи міських чи районних у містах, сільських, селищних рад.

Органи опіки та піклування забезпечують вирішення питань щодо: встановлення статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування; надання опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, та застосування інших форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

соціального захисту і захисту особистих, майнових, житлових прав та інтересів дітей; забезпечення пріоритетних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

притягнення до відповідальності осіб, які порушують права дитини; надання письмової згоди або заперечення на відчуження нерухомого майна (у тому числі житла) та іншого майна, власником якого є дитина;

подання заяв, клопотань, позовів про захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Соціальний захист та захист прав дітей у межах своєї компетенції здійснюють державні адміністрації районів, районів міст Києва і Севастополя, виконавчих органів міських, районних у містах, сільських, селищних рад.

Органи опіки та піклування мають право перевіряти умови влаштування, утримання, виховання, навчання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, можуть переводити дітей, життю та здоров'ю (у тому числі психічному) яких загрожує небезпека, до інших форм влаштування дітей.

Присутність представника органів опіки та піклування на судових засіданнях є обов'язковою в разі, якщо розглядається справа стосовно дитини або з питань, що зачіпають права дитини.

Стаття 12. Функції служби у справах дітей щодо опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування

Безпосереднє ведення справ та координація діяльності стосовно дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, покладаються на служби у справах дітей.

Служба у справах дітей:

бере участь у здійсненні заходів щодо соціального захисту і захисту прав та інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і несе відповідальність за їх дотримання, а також координує здійснення таких заходів;

оформляє документи на усиновлення і застосування інших форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, визначених цим Законом;

оформляє клопотання щодо переведення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на інші форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

здійснює контроль за умовами влаштування і утримання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

здійснює моніторинг діяльності стосовно дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

здійснює інші заходи стосовно дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Для здійснення функцій щодо опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, у складі служби у справах дітей створюється окремий підрозділ, діяльність якого визначається в установленому порядку. Штатна чисельність такого підрозділу встановлюється залежно від кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, але має становити не менше двох осіб

ЗАКОН УКРАЇНИ “ПРО ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ БЕЗДОМНИХ ГРОМАДЯН І БЕЗПРИТУЛЬНИХ ДІТЕЙ”

Стаття 33. Забезпечення дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа житлом

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які досягли 16 років, у разі відсутності в таких дітей житла мають право зараховуватися на квартирний облік та соціальний квартирний облік за місцем їх походження або проживання до встановлення опіки, піклування, влаштування в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за заявою опікуна чи піклувальника, прийомних батьків, батьків-вихователів, адміністрації закладу, де проживає дитина, або органу опіки та піклування. Після досягнення 18 років такі діти протягом місяця забезпечуються соціальним житлом до надання їм благоустроєного житлового приміщення для постійного проживання. { Статтю 33 доповнено частиною першою згідно із Законом N 2394-VI (2394-17) від 01.07.2010 }

Перебування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які досягли 16 років, на соціальному квартирному обліку не є підставою для відмови їм у взятті на квартирний облік або зняття з квартирної обліку осіб, які потребують поліпшення житлових умов, чи обліку осіб, які мають право на отримання житла (пільгових кредитів на будівництво і придбання житла) за державними житловими програмами для окремих категорій громадян, визначених законодавством. { Статтю 33 доповнено частиною другою згідно із Законом N 2394-VI (2394-17) від 01.07.2010 }

Після завершення перебування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у відповідних закладах для таких дітей, дитячому будинку сімейного типу, прийомній сім'ї або завершення терміну піклування над такими дітьми та в разі відсутності в таких дітей права на житло обласні, Київська та Севастопольська міські, районні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування забезпечують дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа протягом місяця у позачерговому порядку впорядкованим соціальним житлом.

Порядок забезпечення соціальним житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа затверджується Кабінетом Міністрів України.

Соціальне житло, що надається дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа для проживання, має відповідати санітарним і технічним вимогам.

Стаття 12. Захист прав та інтересів дітей при вчиненні правочинів щодо жилих приміщень

Держава охороняє і захищає права та інтереси дітей при вчиненні правочинів щодо нерухомого майна.

Неприпустимо зменшення або обмеження прав і охоронюваних законом інтересів дітей при вчиненні будь-яких правочинів стосовно жилих приміщень.

Органи опіки та піклування здійснюють контроль за дотриманням батьками та особами, які їх замінюють, житлових прав і охоронюваних законом інтересів дітей.

Для здійснення будь-яких правочинів стосовно нерухомого майна, право власності на яке або право користування яким мають діти, потрібна попередня згода органів опіки та піклування. Посадові особи органів опіки та піклування несуть персональну відповідальність за захист прав і

охоронюваних законом інтересів дітей при наданні згоди на вчинення правочинів щодо належного дітям нерухомого майна.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 24 вересня 2008 р. N 866

Київ

Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ
N 20 (20-2010-п) від 06.01.2010
N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити такі, що додаються:

Порядок провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини;

Типове положення про комісію з питань захисту прав дитини.

2. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. N 1228 (1228-2007-п) "Питання організації виконання законодавства щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування" (Офіційний вісник України, 2007 р., N 79, ст. 2946).

3. Районним, районним у м. Києві та Севастополі державним адміністраціям утворити у двомісячний строк комісії з питань захисту прав дитини та затвердити положення про них.

Рекомендувати виконавчим органам міських, районних у містах рад утворити комісії з питань захисту прав дитини.

4. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади привести у двомісячний строк власні нормативно-правові акти у відповідність з цією постановою.

Прем'єр-міністр України
Інд. 28

Ю.ТИМОШЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України
від 24 вересня 2008 р. N 866

ПОРЯДОК

**провадження органами опіки та піклування
діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини**

Загальна частина

1. Цей Порядок визначає механізм провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини.

2. Терміни, що використовуються у цьому Порядку, застосовуються у значеннях, наведених у Законах України "Про охорону дитинства" (2402-14), "Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування" (2342-15), "Про соціальні послуги" (966-15) і "Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю" (2558-14).{Пункт 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

3. Органами опіки та піклування є районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад (далі - органи опіки та піклування), які відповідно до законодавства провадять діяльність з надання статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, встановлення опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, із захисту особистих, майнових та житлових прав дітей.

Безпосереднє ведення справ та координація діяльності стосовно захисту прав дітей, зокрема дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, покладаються на служби у справах дітей.

Виявлення дітей, які залишились без батьківського піклування

4. Особи, яким стало відомо про факт залишення дитини без батьківського піклування, зобов'язані негайно повідомити про це службу у справах дітей за місцем виявлення дитини.

Служба у справах дітей або виконавчий орган сільської, селищної ради, до яких надійшло повідомлення про дитину, яка залишилась без батьківського піклування, повинні з'ясувати місце знаходження дитини, її вік, відомості про батьків або осіб, які їх замінюють, обставини, за яких дитина залишилась без батьківського піклування, прізвище, ім'я, по батькові та адресу особи, від якої надійшло повідомлення, та отримати іншу інформацію, що має істотне значення.

Служба у справах дітей у разі потреби подає відповідному центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді відомості про батьків дитини або осіб, які їх замінюють, та інформацію про обставини, за яких дитина залишилась без батьківського піклування, для надання соціальних послуг або здійснення соціального супроводу. {Пункт 4 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010 }

5. Сільський, селищний голова або інша уповноважена особа виконавчого органу сільської, селищної ради протягом доби після надходження інформації про дитину, яка залишилась без батьківського піклування, передає її службі у справах дітей.

6. Усі повідомлення про дітей, залишених без батьківського піклування, служба у справах дітей реєструє в журналі обліку повідомлень про дітей, які залишились без батьківського піклування, що ведеться за формою згідно з додатком 1.

Служба у справах дітей, а у разі, коли дитина виявлена на території села, селища, - виконавчий орган сільської, селищної ради разом з працівниками органів внутрішніх справ та охорони здоров'я протягом доби після надходження повідомлення про дитину, яка залишилась без батьківського піклування, проводять обстеження умов її перебування, стану здоров'я та з'ясовують обставини, за яких дитина залишилась без батьківського піклування.

За результатами обстеження умов перебування дитини складається акт, в якому зазначається дата, місце проведення обстеження, відомості про дитину, її батьків, інших осіб, з якими вона проживає, умови утримання дитини та стан її здоров'я, за яких обставин та з яких причин дитина залишилась без батьківського піклування, а також заходи, що були вжиті для захисту прав дитини.

Обстеження умов перебування не проводиться у разі, коли дитина перебуває у закладі охорони здоров'я, притулку для дітей служби у справах дітей, центрі соціально-психологічної реабілітації дітей.

Тимчасове влаштування дітей, які залишились без батьківського піклування, проводиться відповідно до пункту 31 цього Порядку.

7. У разі коли дитина покинута в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я, або її відмовилися забрати батьки чи інші родичі, підкинута чи знайдена, складається акт за формою, затвердженою МОЗ і МВС.

8. Якщо виникла безпосередня загроза життю або здоров'ю дитини, орган опіки та піклування, якому стало відомо про це, приймає рішення про негайне відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють.

Для прийняття рішення про негайне відібрання дитини у батьків служба у справах дітей подає голові районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради відповідне клопотання. Після надходження клопотання голова чи інша уповноважена особа районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу

міської, районної у місті ради протягом одного дня розглядає порушене питання та приймає відповідне рішення.

На підставі рішення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради служба у справах дітей разом з кримінальною міліцією у справах дітей, представниками закладу охорони здоров'я вживають заходів до відібрання дитини у батьків та тимчасово влаштовують її відповідно до пункту 31 цього Порядку. {Абзац третій пункту 8 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

Якщо надійшла інформація про загрозу життю або здоров'ю дитини, яка проживає на території сільської, селищної ради, виконавчий орган сільської, селищної ради протягом одного дня приймає рішення про негайне відібрання дитини у батьків, забезпечує її тимчасове влаштування та у день відібрання дитини письмово повідомляє про це службу у справах дітей.

Про відібрання дитини у батьків орган опіки та піклування того ж дня письмово інформує прокуратуру за місцем проживання дитини та у семиденний строк після прийняття рішення звертається до суду з позовом про позбавлення батьків чи одного з них батьківських прав або відібрання дитини у матері, батька без позбавлення батьківських прав.

Служба у справах дітей за участю інших структурних підрозділів районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті, сільської, селищної ради здійснює підготовку документів для звернення органу опіки та піклування до суду про позбавлення батьків чи одного з них батьківських прав або відібрання дитини у матері, батька без позбавлення їх батьківських прав.

У разі прийняття судом рішення про відібрання дитини у батьків без позбавлення їх батьківських прав служба у справах дітей протягом тижня інформує центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за місцем проживання сім'ї. {Пункт 8 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

На підставі отриманої інформації центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді надає соціальні послуги та здійснює соціальний супровід. {Пункт 8 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

Якщо протягом року після прийняття судом рішення про відібрання дитини у батьків не усунені причини, які перешкоджали належному вихованню дитини її батьками, служба у справах дітей за місцем походження дитини, позбавленої батьківського піклування, зобов'язана вжити заходів до позбавлення батьків їх батьківських прав.

9. Протягом двох місяців після виявлення дитини, яка залишилась без батьківського піклування, служба у справах дітей за місцем виявлення дитини разом з адміністрацією закладу, до якого тимчасово її влаштовано, органами внутрішніх справ, охорони здоров'я вживає заходів до встановлення особи дитини, місця її проживання, відомостей про батьків або осіб, які їх замінюють, інших родичів, місця їх проживання (перебування) та організовує роботу з повернення дитини на виховання в сім'ю чи заклад для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, який вона самовільно залишила, або забезпечує підготовку документів для надання їй статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування.

У разі коли дитина деякий час перебувала поза сімейним оточенням і місце проживання (перебування) її батьків не встановлено, її влаштування і встановлення статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, забезпечує служба у справах дітей за місцем виявлення дитини.

10. Після встановлення особи дитини та місця її проживання служба у справах дітей письмово повідомляє батьків або осіб, які їх замінюють, службу у справах дітей за місцем проживання дитини, а у разі, коли дитині надано статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, - службу у справах дітей за місцем її походження, про місце знаходження дитини.

11. Служба у справах дітей за місцем проживання дитини протягом 15 днів після надходження повідомлення з'ясує умови проживання та утримання дитини батьками або особами, які їх замінюють, розглядає питання про доцільність (недоцільність) повернення дитини в сім'ю або до закладу (коли встановлено, що дитина самовільно залишила заклад для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування), готує відповідний висновок з урахуванням інтересів дитини, надсилає його керівникові закладу, в якому тимчасово перебуває дитина, та не пізніше ніж протягом од-

ного місяця з дня надходження повідомлення забезпечує повернення дитини до місця її проживання, а у разі потреби готує документи, які підтверджують статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, подальше її влаштування та захист прав дитини.

У разі коли дитина тимчасово перебуває в сім'ї родичів або інших осіб, з якими у неї склалися близькі стосунки (сусіди, знайомі), висновок про доцільність (недоцільність) повернення її до батьків або закладу, який вона самовільно залишила, надсилається службі у справах дітей за місцем виявлення дитини.

Під час вирішення питання про повернення дитини до батьків, осіб, які їх замінюють, або до закладу, який вона самовільно залишила, враховується думка дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити. Думка дитини має бути зазначена у висновку про доцільність (недоцільність) її повернення. {Пункт 11 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

12. Передача дитини батькам, особам, які їх замінюють, здійснюється в присутності працівника служби у справах дітей, про що складається акт за формою згідно з додатком 2 у трьох примірниках, перший з яких зберігається у закладі, в якому тимчасово перебувала дитина, другий - в службі у справах дітей і третій - у батьків або осіб, які їх замінюють. {Пункт 12 в редакції Постанови КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

Ведення обліку дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

13. Облік дітей, які залишились без батьківського піклування, здійснює служба у справах дітей за місцем проживання батьків дитини або одного з них, з яким проживала дитина до настання обставин, за яких вона залишилася без піклування батьків, незалежно від місця виявлення дитини, а дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, - служба у справах дітей за місцем походження дитини.

У разі коли батьки дитини або місце їх проживання невідомі, дитина, яка залишилась без батьківського піклування, береться на облік у службі у справах дітей за місцем виявлення дитини або місцем розташування закладу охорони здоров'я, в якому дитину залишили.

14. Відомості про дитину, яка залишилась без батьківського піклування, збираються службою у справах дітей протягом 10 днів після надходження повідомлення про таку дитину. Зазначений строк може бути продовжений за рішенням керівника служби у справах дітей, але не більше ніж на 25 днів.

Служба у справах дітей на підставі зібраних відомостей про дитину приймає рішення, яке оформлюється наказом, про взяття її на первинний облік дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (далі - первинний облік), і вносить дані про таку дитину до книги первинного обліку, яка ведеться за формою згідно з додатком 3. Дитина вважається такою, що взята на первинний облік, з дати прийняття такого рішення.

Підставою для прийняття рішення про взяття дитини на первинний облік є акт обстеження умов перебування дитини, в якому зазначається факт відсутності батьківського піклування, або інші документи, що підтверджують факт залишення дитини без батьківського піклування.

15. Відомості про дитину, яка поставлена на первинний облік, вносяться до єдиного електронного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів (далі - єдиний банк даних).

У єдиному банку даних відомості про кожну дитину зберігаються в електронній обліково-статистичній картці дитини, яка складається на підставі документів, що посвідчують особу дитини. З електронної обліково-статистичної картки виготовляється дублікат на паперовому носії інформації (далі - дублікат обліково-статистичної картки).

16. Форма електронної обліково-статистичної картки дитини затверджується Міністерством молодьспортом.

17. Дублікат обліково-статистичної картки підписується оператором єдиного банку даних із зазначенням дати його виготовлення, засвідчується підписом керівника, скріпленим печаткою служби у справах дітей, і зберігається в її особовій справі.

У разі зміни місця проживання (перебування), форми влаштування дитини до її особової справи додається дублікат обліково-статистичної картки, виготовлений на момент переміщення дитини.

18. Служба у справах дітей за місцем первинного обліку дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, здійснює її супровід до досягнення повноліття або зняття її з цього обліку на підставах, передбачених у пункті 20 цього Порядку.

Служба у справах дітей у разі зміни форми влаштування дитини передає її особову справу з оригіналами документів за новим місцем влаштування. Переміщення дитини, зміна її життєвих обставин чи стану здоров'я фіксуються в її електронній обліково-статистичній картці.

На кожну дитину-сироту та дитину, позбавлену батьківського піклування, формується особова справа, яка зберігається в службі у справах дітей протягом п'яти років після досягнення дитиною повноліття. Після закінчення цього строку особова справа передається до архіву.

Порядок ведення особової справи дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, затверджується Мінсім'ямолодьспортом.

19. Про зміну місця проживання (перебування), форми влаштування та статусу дитини служба у справах дітей за місцем її проживання (перебування) протягом семи днів подає інформацію службі у справах дітей за місцем первинного обліку дитини, а у разі, коли дитина може бути усиновленою, - також Міністерству молоді, сім'ї та гендерної політики Автономної Республіки Крим, службі у справах дітей обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації, в яких дитина перебуває на регіональному обліку, Державному департаменту з усиновлення та захисту прав дитини, до якої додаються копії відповідних документів.

У разі надходження нової інформації про дитину служба у справах дітей за місцем її первинного обліку протягом доби вносить таку інформацію до електронної обліково-статистичної картки дитини.

Якщо встановлено, що дитина перебуває на первинному обліку одночасно у кількох службах у справах дітей, її залишають на обліку в службі у справах дітей за місцем набуття дитиною статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування. У разі коли дитина ще не набула такого статусу, вона залишається на обліку в службі у справах дітей, яка раніше прийняла рішення про взяття дитини на первинний облік.

У разі коли дитина проживає (перебуває) не за місцем її походження, відомості про таку дитину заносяться до книги обліку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які прибули з інших територій, в якій зазначається прізвище, ім'я, по батькові дитини, дата народження, місце первинного обліку, форма влаштування, місце її проживання, номер і дата листа-повідомлення про зміну місця проживання. {Пункт 19 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010 }

20. Рішення про зняття дитини з первинного обліку приймається відповідною службою у справах дітей і оформлюється наказом у разі:

повернення дитини на виховання до батьків або до одного з них;

усиновлення дитини;

досягнення дитиною повноліття;

набуття дитиною чи надання їй повної цивільної дієздатності;

смерті дитини;

взяття дитини на первинний облік за місцем походження.

{Пункт 20 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010 }

Дитина вважається такою, що знята з первинного обліку, з дати прийняття відповідного рішення. { Пункт 20 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010 }

Інформація про зняття дитини з первинного обліку вноситься до книги первинного обліку дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і єдиного банку даних.

Набуття дитиною статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування

21. Для надання дитині статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, служба у справах дітей за місцем походження дитини протягом двох місяців повинна зібрати необхідні документи (свідоцтво про народження дитини та документи, що засвідчують обставини, за яких дитина залишилась без батьківського піклування).

22. Рішення про надання статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, приймається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом міської чи районної у місті ради за місцем походження такої дитини за поданням служби у справах дітей.

У рішенні зазначаються прізвище, ім'я, по батькові дитини, дата народження, обставини, а яких вона залишилась без батьківського піклування, документи, які підтверджують ці обставини, та форма влаштування дитини.

23. Статус дитини-сироти надається дітям, у яких померли або загинули батьки, що підтверджується свідоцтвом про смерть кожного з них.

24. Статус дитини, позбавленої батьківського піклування, надається дітям:

- 1) батьки яких позбавлені батьківських прав, що підтверджується рішенням суду;
- 2) які відібрані у батьків без позбавлення батьківських прав, що підтверджується рішенням суду;
- 3) батьки яких визнані безвісно відсутніми, що підтверджується рішенням суду;
- 4) батьки яких оголошені судом померлими, що підтверджується свідоцтвом про смерть, виданим органами реєстрації актів цивільного стану;
- 5) батьки яких визнані недієздатними, що підтверджується рішенням суду;
- 6) батьки яких відбувають покарання в місцях позбавлення волі, що підтверджується вирок суду;
- 7) батьки яких перебувають під вартою на час слідства, що підтверджується постановою суду;
- 8) батьки яких знаходяться у розшуку органами внутрішніх справ, пов'язаному з ухиленням від сплати аліментів та відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, що підтверджується ухвалою суду або довідкою органів внутрішніх справ про розшук батьків та відсутність відомостей про їх місцезнаходження;
- 9) у зв'язку з тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, що підтверджується висновком медико-соціальної експертної комісії про наявність у батька, матері хвороби, що перешкоджає виконанню ними батьківських обов'язків, виданим у порядку, встановленому МОЗ;
- 10) підкинутим, батьки яких невідомі, покинутим в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я або яких відмовилися забрати з цих закладів батьки, інші родичі, про що складено акт за формою, затвердженою МОЗ і МВС.

25. Якщо у випадках, зазначених у пунктах 23 і 24 цього Порядку, дитину виховувала одинока мати, до документів додається довідка, видана органом реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини, про те, що відомості про батька внесені за вказівкою матері відповідно до статті 135 Сімейного кодексу України (2947-14).

26. Дитина втрачає статус дитини-сироти у разі:

- 1) усиновлення дитини, що підтверджується рішенням суду;
- 2) визнання батьківства, що підтверджується рішенням суду та свідоцтвом про народження дитини;
- 3) встановлення факту батьківства, що підтверджується рішенням суду та свідоцтвом про народження дитини.

{Підпункт 4 пункту 26 виключено на підставі Постанови КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

27. Дитина втрачає статус дитини, позбавленої батьківського піклування, у разі поновлення піклування обох або одного з батьків на підставі:

- 1) скасування рішення суду про позбавлення батьківських прав;
- 2) поновлення матері, батька дитини у батьківських правах;
- 3) скасування рішення суду про відібрання дитини у батьків без позбавлення батьківських прав;
- 4) рішення суду про повернення батькам дитини, яка в судовому порядку була відібрана у них;
- 5) скасування рішення суду про визнання матері, батька дитини недієздатними;
- 6) рішення суду про визнання матері, батька дитини дієздатними;
- 7) скасування рішення суду про оголошення матері, батька дитини померлими;
- 8) скасування рішення суду про оголошення матері, батька дитини безвісно відсутніми;
- 9) усиновлення дитини, що підтверджується рішенням суду;
- 10) визнання батьківства, що підтверджується рішенням суду та свідоцтвом про народження;
- 11) встановлення факту батьківства, що підтверджується рішенням суду та свідоцтвом про народження дитини;

{Підпункт 12 пункту 27 виключено на підставі Постанови КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

13) документів, що підтверджують особу дитини, відомостей про батьків та висновку органу опіки та піклування про можливість передачі батькам (або одному з них) дитини;

14) довідки про повернення матері, батька з місць позбавлення волі або звільнення з-під варти, заяви матері, батька, поданої районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчому органу міської, районної у місті ради, про повернення їм дитини та висновку цього органу про можливість передачі дитини для подальшого виховання матері, батькові.

Служба у справах дітей за місцем походження дитини, позбавленої батьківського піклування, на підставі заяви матері, батька, які повернулися з місць позбавлення волі, про повернення їм дитини обстежує їх житлово-побутові умови, перевіряє наявність або відсутність заробітку чи іншого доходу, про що складає відповідний акт та готує висновок районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради про можливість передачі дитини для подальшого виховання матері чи батькові.

Якщо за результатами розгляду питання про можливість передачі дитини матері, батькові, які повернулися з місць позбавлення волі, районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті ради зробить висновок про неможливість передачі дитини для подальшого виховання матері, батькові служба у справах дітей за місцем походження дитини, позбавленої батьківського піклування, протягом двох місяців збирає документи, необхідні для порушення питання про позбавлення батьків їх батьківських прав. Такі документи можуть бути підготовлені також у разі, коли після повернення з місць позбавлення волі або звільнення з-під варти, батьки не звернулися із заявою про повернення дитини.

28. Дитина втрачає статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, також у разі досягнення нею повноліття. {Пункт 28 в редакції Постанови КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

29. У разі зміни або втрати дитиною статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, служба у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини протягом 10 днів повідомляє про це службу у справах дітей за місцем походження дитини.

30. Рішення про втрату дитиною статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування на підставах, зазначених у пунктах 26 і 27 цього Порядку, приймається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом міської чи районної у місті ради за місцем її походження за поданням служби у справах дітей. {Пункт 30 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

**Влаштування дітей,
які залишились без батьківського піклування,
дітей-сиріт та дітей,
позбавлених батьківського піклування**

31. Тимчасове влаштування дитини, яка залишилась без батьківського піклування, у межах своєї компетенції здійснюють служба у справах дітей за місцем виявлення дитини та кримінальна міліція у справах дітей органів внутрішніх справ.

Дитина, яка залишилась без батьківського піклування, тимчасово може бути влаштована у:
притулок для дітей служби у справах дітей (далі - притулок);
центр соціально-психологічної реабілітації дітей (далі - центр);
соціально-реабілітаційний центр (дитяче містечко);
заклад для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
сім'ї громадян.

Тимчасове влаштування дитини до притулку, центру, соціально-реабілітаційного центру (дитячого містечка) здійснюється за направленням служби у справах дітей. Влаштування дитини до притулку можливе також на підставі акта кримінальної міліції у справах дітей про доставлення дитини до притулку.

Дитина, у якої є родичі або інші особи, з якими у неї на момент залишення без батьківського піклування склалися близькі стосунки (сусіди, знайомі) і які бажають залишити її на виховання у своїй сім'ї, може перебувати у їх сім'ї до прийняття рішення про влаштування дитини. Підставою для тимчасового перебування дитини в сім'ї родичів, інших осіб, з якими у неї склалися близькі стосунки, є заява цих осіб про згоду на її тимчасове проживання, акт обстеження житлово-побутових умов заявників та рішення служби у справах дітей про тимчасове влаштування дитини. {Абзац дев'ятий пункту 31 в редакції Постанови КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

32. Якщо під час обстеження умов перебування дитини підтвердився факт залишення дитини без батьківського піклування, служба у справах дітей або виконавчий орган сільської, селищної ради протягом одного дня забезпечують тимчасове влаштування такої дитини.

33. Тимчасове влаштування підкинутої чи знайденої дитини, а також дитини з ознаками насилля або жорстокого поводження здійснюється після надання їй необхідної медичної допомоги, завершення медичного обстеження чи лікування.

34. Безпритульні діти підлягають негайному влаштуванню у притулок або центр за місцем виявлення дитини у встановленому законодавством порядку.

Після тимчасового влаштування такої дитини служба у справах дітей за місцем виявлення дитини та адміністрація притулку, центру вживають заходів до встановлення особи дитини, її родинних зв'язків тощо.

Після встановлення особи дитини розглядається питання про її повернення на виховання до батьків або осіб, які їх замінюють, відповідно до пунктів 10-12 цього Порядку. В разі неможливості або недоцільності повернення дитини на виховання до батьків служба у справах дітей за місцем походження дитини збирає документи, зазначені у пункті 24 цього Порядку, для підтвердження обставин, за яких дитина втратила батьківське піклування.

35. Після встановлення статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті ради за місцем походження такої дитини вживає вичерпних заходів до влаштування її в сім'ю громадян України (усиновлення, під опіку, піклування, у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу).

До закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, незалежно від форми власності та підпорядкування дитина може бути влаштована в разі, коли з певних причин немає можливості влаштувати її на виховання у сім'ю.

Рішення про влаштування дитини до закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, приймається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом міської, районної у місті ради за місцем проживання (перебування) дитини.

Влаштування дитини до закладу для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, не звільняє районну, районну у м. Києві та Севастополі держадміністрацію, виконавчий орган міської, районної у місті ради за місцем походження (перебування) дитини від обов'язку продовжувати роботу з реалізації права цієї дитини на сімейне виховання.

Не допускається одночасне застосування до дитини різних форм влаштування.

Під час визначення форми влаштування в інтересах дитини мають бути враховані обставини, за яких дитина втратила батьківське піклування, її життєвий шлях, родинні зв'язки, наявність братів і сестер, контакти із соціальним оточенням, стан здоров'я, освіта, інші потреби.

36. Рідні брати і сестри не можуть бути роз'єднані під час влаштування. У разі неможливості влаштувати їх разом через стан здоров'я одного з братів/сестер опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, керівники закладів зобов'язані забезпечити постійні контакти між дітьми, в тому числі періодичні зустрічі, листування, телефонні розмови, обмін фотокартками тощо. Якщо за віком або станом здоров'я дитина не може самостійно писати, повідомлення від її імені та з її слів пишуть особи, які здійснюють догляд за дитиною. Періодичність зустрічей встановлюється залежно від обставин перебування дітей, але не рідше ніж два рази на рік.

37. Для влаштування дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, служба у справах дітей за місцем походження дитини повинна зібрати такі документи:

свідоцтво про народження;

довідку про присвоєння ідентифікаційного номера;

відомості про батьків (документи, зазначені в пунктах 23-25 цього Порядку) та родичів дитини;

довідку про склад сім'ї або осіб, зареєстрованих у житловому приміщенні, будинку;

які підтверджують право власності дитини на нерухомість (у разі наявності);

опис майна дитини;

висновок про стан здоров'я, фізичний та розумовий розвиток дитини, складений за формою згідно з додатком 4;

відомості або документи про освіту дитини (для дітей шкільного віку);

дублікат обліково-статистичної картки;

довідку про призначення та виплату пенсії, державної соціальної допомоги, аліментів тощо (у разі наявності);

ощадну книжку дитини або договір про відкриття рахунка в установі банку (у разі наявності);

рішення про надання статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування.

38. Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, можуть бути влаштовані тільки в сім'ї повнолітніх осіб.

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, не можуть бути влаштовані в сім'ї осіб, які:

визнані в установленому порядку недієздатними або обмежено дієздатними;

позбавлені батьківських прав, якщо ці права не були поновлені;

були усиновлювачами, опікунами, піклувальниками, прийомними батьками, батьками-вихователями іншої дитини, але усиновлення було скасовано або визнано недійсним, опіку, піклування чи діяльність прийомної сім'ї або дитячого будинку сімейного типу було припинено з їх вини;

були засуджені за злочини проти життя і здоров'я, волі, честі та гідності, статевої свободи та статевої недоторканості особи, проти громадської безпеки, громадського порядку та моральності, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, а також за злочини, передбачені статтями 148, 150, 150-1, 164, 166, 167, 169, 181, 187, 324 і 442 Кримінального кодексу України (2341-14), або мають непогашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість за вчинення інших злочинів;

перебувають на обліку або на лікуванні у психоневрологічному чи наркологічному диспансері;

зловживають спиртними напоями або наркотичними засобами;

страждають на хвороби, перелік яких затверджений МОЗ щодо осіб, які не можуть бути усиновлювачами;

є інвалідами I і II групи, які за висновком медико-соціальної експертної комісії потребують стороннього догляду;

проживають на спільній житловій площі з членами сім'ї, які мають розлади здоров'я або поведінку чи спосіб життя, що може негативно вплинути на здоров'я дитини, її фізичний, психічний, моральний стан або інтелектуальний розвиток;

не мають постійного місця проживання та постійного заробітку (доходу);

поведінка та інтереси яких суперечать інтересам дитини, яка може бути влаштована в сім'ю на виховання.

{Пункт 38 в редакції Постанови КМ N 20 (20-2010-п) від 06.01.2010}

39. Особи, в сім'ї яких влаштовуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, зобов'язані пройти за направленням служб у справах дітей курс навчання з проблем виховання таких дітей (за винятком осіб, які бажають усиновити дитину) в центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. {Абзац перший пункту 39 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

Родичі дитини, які мають намір взяти її під опіку, піклування, курс навчання не проходять. {Абзац другий пункту 39 в редакції Постанови КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

40. Особа, яка виявила бажання взяти на виховання в сім'ю дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, подає службі у справах дітей за місцем свого проживання:

заяву (від подружжя приймається спільна заява, підписана обома подружжями);

довідку про доходи за останні шість місяців або копію декларації про доходи, засвідчену в установленому порядку;

документ, що підтверджує право власності або користування житловим приміщенням;

копію свідоцтва про шлюб (для осіб, які перебувають у шлюбі);

довідку про проходження курсу навчання з виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і рекомендацію центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді щодо включення кандидатів до єдиного банку даних;

копію паспорта;

висновок про стан здоров'я заявника, складений за формою згідно з додатком 5;

довідку від нарколога та психіатра для осіб, які проживають разом із заявниками;

довідку про наявність чи відсутність судимості для кожного заявника, видану органами внутрішніх справ за місцем проживання заявника; {Абзац десятий пункту 40 в редакції Постанови КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

письмову згоду всіх повнолітніх членів сім'ї, що проживають разом з особою, яка бажає взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, під опіку, піклування, утворити прийомну сім'ю або на власній житловій площі - дитячий будинок сімейного типу, засвідчену нотаріально або написану власноручно в присутності посадової особи, яка здійснює прийом документів, про що робиться позначка на заяві із зазначенням прізвища, імені, по батькові, підпису посадової особи та дати.

Строк дії документів, зазначених у цьому пункті, становить дванадцять місяців з дати видачі.

41. Служба у справах дітей за місцем проживання особи, яка виявила бажання взяти на виховання в сім'ю дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з урахуванням результатів навчання у центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді:

приймає документи, зазначені у пункті 40 цього Порядку;

реєструє осіб у журналі обліку потенційних опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, що ведеться за формою згідно з додатком б;

вносить відомості про осіб до єдиного банку даних;

протягом 10 днів після отримання заяви складає акт обстеження житлово-побутових умов згідно з додатком 9, який додається до документів; {Пункт 41 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

готує висновок про доцільність (недоцільність) встановлення опіки, піклування та відповідність її/їїго інтересам дитини. {Пункт 41 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010 }

42. Опіка, піклування над дитиною встановлюється рішенням районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради за наявності документів, зазначених у пункті 40 цього Порядку, або судом.

Опікуном, піклувальником призначається переважно особа, яка перебуває у сімейних, родинних відносинах з підопічним, з урахуванням особистих стосунків між ними, можливості особи виконувати обов'язки опікуна чи піклувальника.

43. У разі призначення опікуна, піклувальника враховується бажання дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування. Бесіда з дитиною проводиться працівником служби у справах дітей з урахуванням її віку, обставин, за яких вона втратила батьківське піклування, не припиняючи гідність дитини та осіб, які виявили бажання взяти її під опіку, піклування. За результатами бесіди складається довідка.

44. Рішення про встановлення опіки, піклування приймається у місячний строк після одання заяви і документів, зазначених у пункті 40 цього Порядку.

45. У разі встановлення опіки, піклування над дитиною, яка перебуває у закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, служба у справах дітей разом з адміністрацією закладу забезпечує передачу дитини на виховання опікуна, піклувальнику і відрахування її із закладу протягом 15 днів після прийняття рішення про встановлення опіки, піклування.

46. Опікун, піклувальник має право:

самостійно визначати способи виховання з урахуванням думки дитини і рекомендацій органу опіки та піклування;

вимагати повернення дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду;

давати згоду на усиновлення підопічного;

самостійно здійснювати витрати, необхідні для задоволення потреб підопічного, за рахунок призначеної державної допомоги, пенсії, аліментів, доходів від майна підопічного;

представляти інтереси підопічного в установах, організаціях і закладах.

47. Опікун, піклувальник зобов'язаний:

виховувати дитину, піклуватися про її здоров'я, психічний стан, фізичний і духовний розвиток, готувати до самостійного життя, забезпечувати її догляд і лікування;

створити належні побутові умови та умови для здобуття дитиною повної загальної середньої освіти;

вживати заходів до захисту цивільних прав та інтересів підопічного.

48. Соціальний супровід стосовно дітей, які перебувають під опікою, піклуванням та у складних життєвих обставинах, здійснюється центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за місцем проживання дитини з опікуном, піклувальником. {Пункт 48 в редакції Постанови КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

49. Орган, який встановив опіку, піклування, за заявою особи може звільнити її від здійснення повноважень опікуна, піклувальника.

Заява про звільнення від здійснення повноважень опікуна, піклувальника розглядається протягом місяця.

Районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті ради або суд може звільнити особу від здійснення повноважень опікуна, піклувальника у разі невиконання нею своїх обов'язків, поміщення дитини до закладу для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у разі, коли між опікуном, піклувальником та дитиною склалися стосунки, які перешкоджають здійсненню опіки, піклування, а також за наявності обставин, зазначених у статті 212 Сімейного кодексу України (2947-14). {Абзац третій пункту 49 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 20 (20-2010-п) від 06.01.2010 }

Служба у справах дітей готує проект рішення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради про звільнення опікуна, піклувальника від здійснення повноважень або на вимогу суду - проект висновку районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради про доцільність звільнення опікуна, піклувальника від зазначених повноважень.

50. Опіка, піклування припиняється у разі:

передачі дитини батькам (усиновлювачам);

реєстрації шлюбу;

надання дитині повної цивільної дієздатності;

смерті опікуна, піклувальника або підопічного.

Проект висновку районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради для подання до суду (у разі встановлення опіки, піклу-

вання судом) або проект рішення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради про припинення опіки готує відповідна служба у справах дітей.

Якщо дитина досягла 14-річного віку, особа, яка виконувала обов'язки опікуна, стає піклувальником без прийняття окремого рішення.

Окреме рішення також не приймається у разі досягнення підопічним повноліття або його смерті. {Пункт 50 в редакції Постанови КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010 }

51. У разі загрози для життя або здоров'я дитини районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської чи районної у місті ради може прийняти рішення про негайне відібрання дитини в опікуна, піклувальника.

Якщо дитина відібрана в опікуна, піклувальника, служба у справах дітей за місцем проживання дитини забезпечує її тимчасове влаштування та протягом семи днів подає клопотання голові районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради про припинення опіки, піклування, який протягом десяти днів розглядає клопотання та приймає відповідне рішення.

52. Служба у справах дітей із залученням працівників органів освіти та охорони здоров'я за місцем проживання дитини здійснює контроль за умовами утримання, навчання, виховання дитини, над якою встановлено опіку, піклування, яка влаштована у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, шляхом відвідування родини. Періодичність відвідувань устанавлюється окремим графіком, але не рідше ніж один раз на рік, крім першої перевірки, яка проводиться через три місяці після встановлення опіки, піклування, влаштування в прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу. {Пункт 52 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010 }

53. Щороку служба у справах дітей готує висновок про стан утримання, навчання та виховання дитини на основі інформації, що подається працівником центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, який здійснює соціальне супроводження прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, вихователем дошкільного навчального закладу або класним керівником загальноосвітнього навчального закладу, в якому навчається дитина, дільничним лікарем-педіатром, дільничним інспектором місцевого відділу міліції. {Пункт 53 в редакції Постанови КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010 }

53-1. Районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті ради у разі подання батьками, які залишили дитину в пологовому будинку або іншому закладі охорони здоров'я на підставах, передбачених частиною третьою статті 143 Сімейного кодексу України (2947-14), заяви про відвідування, спілкування, забирання дитини додому на вихідні дні чи на канікули приймає у 10-денний строк після підготовки службою у справах дітей відповідного висновку рішення про надання дозволу на спілкування.

До заяви додаються копія паспорта та висновок про стан здоров'я кожного з батьків, складений за формою згідно з додатком 5. {Порядок доповнено пунктом 53-1 згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010 }

53-2. Служба у справах дітей за місцем проживання батьків протягом 20 робочих днів після надходження заяви про відвідування, спілкування, забирання дитини додому на вихідні дні чи на канікули:

проводить бесіду з батьками з метою з'ясування мотивів відновлення родинних стосунків, ставлення до дитини;

складає акт обстеження житлово-побутових умов батьків;

з'ясовує позицію служби у справах дітей за місцем перебування дитини на первинному обліку та закладу, в якому вона перебуває;

розглядає питання щодо можливості спілкування дитини з батьками та готує відповідний висновок про надання дозволу або відмову в його наданні. {Порядок доповнено пунктом 53-2 згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010 }

54. Після завершення строку перебування у прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, припинення піклування у зв'язку з досягненням повноліття, наданням повної цивільної дієздатності, завершенням навчання у закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дитині видаються: {Абзац перший пункту 54 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010 }

свідоцтво про народження;
довідка про присвоєння ідентифікаційного номера;
рішення про надання дитині статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування;
відомості про батьків (документи, які підтверджують відсутність батьків або неможливість виконання ними своїх обов'язків);
відомості про наявність і місце проживання братів і сестер, інших близьких родичів;
опис майна;
у разі наявності рухомого або нерухомого майна - документи або засвідчені в установленому порядку їх копії, які підтверджують право власності дитини на це майно або право користування цим майном чи його часткою;
документи про освіту (у разі наявності);
ощадна книжка дитини або договір про відкриття рахунка в установі банку (у разі наявності);
інші документи.

Захист майнових та житлових прав дітей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

55. Особи, яким стало відомо про наявність у дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, майна, повідомляють про це службу у справах дітей за місцем знаходження майна.

Служба у справах дітей за місцем знаходження майна дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, протягом десяти днів після надходження повідомлення про наявність у неї майна, складає опис такого майна за формою згідно з додатком 7 (далі - опис майна).

56. До опису майна додаються оригінали документів, які підтверджують право власності дитини на майно або їх копії, засвідчені в установленому порядку.

Опис майна складається у двох примірниках, підписується особами, які брали участь у його складанні. Один примірник опису та завірені копії документів зберігаються в службі у справах дітей за місцем знаходження майна, другий примірник та оригінали документів - в особовій справі дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, яка зберігається за місцем влаштування дитини. {Абзац другий пункту 56 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

Якщо місце походження дитини не є місцем знаходження її майна, опис майна складається у трьох примірниках. У такому разі один примірник опису майна та завірені копії документів зберігаються в службі у справах дітей за місцем знаходження майна, другий примірник та оригінали документів - в особовій справі дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, яка зберігається за місцем влаштування дитини, а третій примірник та завірені копії документів подаються в службу у справах дітей за місцем походження дитини. {Абзац третій пункту 56 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

57. Районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті ради за місцем знаходження майна забезпечує збереження майна дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і вживає заходів до встановлення опіки над майном. Рішення про встановлення опіки над майном приймається за місцем знаходження майна за поданням служби у справах дітей.

58. Для прийняття рішення про встановлення опіки над майном дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, служба у справах дітей подає такі документи:

копію рішення про влаштування дитини;
опис майна, над яким встановлюється опіка;
документи, які підтверджують право власності дитини на майно;
акт обстеження житлово-побутових умов потенційного опікуна над майном та висновок про можливість виконання ним обов'язків опікуна;
заяву опікуна, піклувальника дитини про відмову бути опікуном над майном дитини, засвідчену нотаріально або написану ним власноручно в присутності посадової особи, яка здійснює при-

йом документів, про що робиться позначка на заяві із зазначенням прізвища, ім'я, по батькові, підпису посадової особи та дати.

59. Особі, яка призначається опікуном над майном дитини, служба у справах дітей за місцем знаходження майна видає рішення про встановлення опіки над майном, копію опису майна дитини, копії документів, які підтверджують право власності дитини на майно, та забезпечує передачу їм майна дитини на підставі акта приймання-передачі.

Акт приймання-передачі майна складається у двох примірниках, підписується усіма особами, які були присутні під час його складання. Один примірник акта зберігається в службі у справах дітей за місцем знаходження майна, другий передається опікунові над майном.

60. Районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті ради у разі втрати дитиною статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, досягнення дитиною повноліття, надання дитині або набуття нею повної цивільної дієздатності, відмови опікуна над майном від виконання своїх обов'язків, смерті опікуна над майном, смерті дитини приймає рішення про припинення опіки над майном.

У разі неналежного виконання своїх обов'язків опікун над майном дитини може бути звільнений від виконання обов'язків за рішенням органу, який призначив його опікуном.

У разі припинення опіки над майном або звільнення опікуна від його обов'язків служба у справах дітей за місцем знаходження майна зобов'язана протягом п'яти днів прийняти від опікуна майно дитини за актом приймання-передачі.

61. Служба у справах дітей за місцем знаходження нерухомого майна дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, веде облік такого майна за формою згідно з додатком 8.

62. Якщо право користування житлом є тільки у дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, за клопотанням служби у справах дітей або за заявою опікуна, піклувальника районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті ради за місцем знаходження житла вживає заходів для передачі його у власність дитини.

63. У разі коли дитина-сирота та дитина, позбавлена батьківського піклування, є спадкоємцем майна, районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті ради за місцем походження дитини призначає особу, яка буде представляти інтереси дитини на час здійснення права на спадкування.

64. Якщо у дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, відсутнє житло, яке належить їй на праві власності (користування), або якщо повернення до нього неможливе, за клопотанням служби у справах дітей за місцем її походження районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті ради вирішує питання про взяття дитини на облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов. Документи дитини, необхідні для взяття її на облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, готує та подає служба у справах дітей.

Районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті ради за місцем походження дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, у разі відсутності у неї житла після закінчення (припинення) її перебування під опікою, піклуванням, у прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, позачергово забезпечує її житловим приміщенням.

65. Служба у справах дітей здійснює підготовку і забезпечує контроль за виконанням рішень районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради щодо захисту житлових та майнових прав дітей.

66. Служба у справах дітей за місцем знаходження майна надає консультації громадянам з питань підготовки необхідних документів щодо відчуження майна дитини. Для відчуження майна дитини батьки, опікуни або піклувальники подають зазначеній службі такі документи:

заяву кожного з батьків (опікунів, піклувальників);

копію паспорта, довідку про присвоєння ідентифікаційного номера;

документ, що підтверджує право власності (користування) дитини на відчужуване майно;

витяг з реєстру прав власності на нерухоме майно, виданий відповідно до законодавства;

копію свідоцтва про народження дитини;

довідку з місця проживання, про склад сім'ї та реєстрацію або витяг з домової книги;

копію рішення про встановлення опіки над дитиною (для опікунів, піклувальників);

копію рішення про встановлення опіки над майном дитини (для опікунів, піклувальників);
копію свідоцтва про укладення або розірвання шлюбу між батьками дитини (у разі наявності).

У разі виїзду сім'ї на постійне місце проживання за кордон до зазначених документів додається довідка управління (відділу) у справах громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб за місцем реєстрації сім'ї.

67. Дозвіл на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини надається у разі гарантування збереження її права на житло і оформлюється рішенням районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної в місті ради, витяг з якого заявникам видає служба у справах дітей. У разі виїзду сім'ї, в якій виховується дитина, за межі населеного пункту, у рішенні зазначається строк та умови придбання житла з урахуванням інтересів дитини.

68. Якщо батьки, опікуни, піклувальники не виконують рішення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної в місті ради щодо збереження майна дитини, служба у справах дітей подає голові районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної в місті ради клопотання про необхідність звернення до суду з метою захисту майнових та житлових прав дитини.

Реєстрація народження дитини та розв'язання спорів між батьками щодо виховання дитини

69. Служба у справах дітей готує документи для реєстрації народження підкинутої, знайденої дитини та подання їх органам реєстрації актів цивільного стану за місцем виявлення такої дитини.

Реєстрація народження підкинутої, знайденої дитини, особу якої встановлено, проводиться за місцем проживання її батьків або одного з них, а якщо місце проживання батьків невідоме - за місцем її виявлення.

Рішення про реєстрацію народження підкинутої, знайденої дитини приймається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом міської, районної у місті ради за поданням служби у справах дітей протягом 15 днів після надходження повідомлення про таку дитину. В рішенні зазначається прізвище, ім'я, по батькові, які присвоюються дитині, прізвище, ім'я, по батькові її батьків, а якщо батьки дитини невідомі - прізвище, ім'я, по батькові чоловіка і жінки, яких органи реєстрації актів цивільного стану повинні записати батьками дитини.

У разі коли дата народження дитини невідома, служба у справах дітей подає органу охорони здоров'я клопотання про встановлення її віку.

Для реєстрації народження підкинутої, знайденої дитини служба у справах дітей подає відповідну заяву органу реєстрації актів цивільного стану.

Представнику служби у справах дітей, який подав заяву та документи для реєстрації народження дитини, видається свідоцтво про народження дитини та довідка із зазначенням статті Сімейного кодексу України, на підставі якої до книги реєстрації народжень внесені відомості про батьків дитини. В подальшому ці документи зберігаються в особовій справі дитини за місцем її влаштування.

70. Реєстрація народження дитини, покинутої в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я, а також дитини, мати якої померла чи місце проживання матері встановити неможливо, проводиться органами реєстрації актів цивільного стану за місцем знаходження закладу, в якому народилась або залишена дитина, відповідно до пункту 69 цього Порядку.

Про реєстрацію народження дитини орган реєстрації актів цивільного стану письмово повідомляє службу у справах дітей.

71. Для розв'язання спору, що виник між батьками, щодо визначення імені, прізвища, по батькові дитини, один з батьків подає службі у справах дітей за місцем проживання дитини заяву, копію паспорта, довідку з місця реєстрації (проживання), копію свідоцтва про укладення або розірвання шлюбу (у разі наявності).

Служба у справах дітей з метою вивчення ситуації та підготовки висновку щодо визначення або зміни прізвища, імені та по батькові дитини проводить бесіду з матір'ю, батьком та дитиною, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може висловити свою думку.

Рішення органу опіки та піклування про розв'язання спору між батьками щодо визначення або зміни імені, прізвища, по батькові дитини приймається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом міської, районної у місті ради з урахуванням висновку служби у справах дітей.

72. Для розв'язання пору, що виник між батьками, щодо визначення місця проживання дитини, один з батьків подає службі у справах дітей за місцем проживання дитини заяву, копію паспорта, довідку з місця реєстрації (проживання), копію свідоцтва про укладення або розірвання шлюбу (у разі наявності), копію свідоцтва про народження дитини, довідку з місця навчання, виховання дитини, довідку про сплату аліментів (у разі наявності).

Під час розв'язання спорів між батьками щодо визначення місця проживання дитини служба у справах дітей має захищати інтереси дитини з урахуванням рівних прав та обов'язків матері та батька щодо дитини.

Працівник служби у справах дітей проводить бесіду з батьками та відвідує їх за місцем проживання, про що складає акт обстеження житлово-побутових умов за формою згідно з додатком 9.

Під час вирішення питання щодо визначення місця проживання дитини береться до уваги ставлення батьків до виконання батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, стан здоров'я дитини та інші обставини, що мають істотне значення.

Місце проживання дитини не може бути визначене з тим із батьків, який не має самостійного доходу, зловживає спиртними напоями або вживає наркотичні засоби, своєю поведінкою може зашкодити здоров'ю та розвитку дитини.

Якщо встановлено, що жоден з батьків не може створити дитині належних умов для виховання та розвитку, служба у справах дітей подає клопотання голові районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради про позбавлення таких батьків батьківських прав або відібрання дитини без позбавлення батьківських прав.

Після обстеження житлово-побутових умов, проведення бесіди з батьками та дитиною служба у справах дітей складає висновок про визначення місця проживання дитини і подає його органу опіки та піклування для прийняття відповідного рішення.

73. У разі виникнення спору між батьками щодо участі у вихованні дитини один з батьків, що проживає окремо від дитини, подає службі у справах дітей за місцем проживання дитини заяву, копію паспорта, довідку з місця реєстрації (проживання), копію свідоцтва про укладення або розірвання шлюбу (у разі наявності), копію свідоцтва про народження дитини.

Працівник служби у справах дітей проводить бесіду з батьками, а у разі потреби, також з родичами дитини. До уваги береться ставлення батьків до виконання батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, стан здоров'я дитини та інші обставини, що мають істотне значення.

Після з'ясування обставин, що призвели до виникнення спору між батьками щодо участі у вихованні дитини, служба у справах дітей складає висновок.

Участь у вихованні дитини та у разі потреби порядок побачення з дитиною того з батьків, який проживає окремо від неї, встановлюються рішенням районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради з урахуванням висновку служби у справах дітей.

74. Під час розгляду судом спорів між батьками щодо виховання дитини районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті ради подає суду письмовий висновок про способи участі одного з батьків у вихованні дитини, місце та час їх спілкування, складений на підставі відомостей, одержаних службою у справах дітей в результаті проведення бесіди з батьками, дитиною, родичами, які беруть участь у її вихованні, обстеження умов проживання дитини, батьків, а також на підставі інших документів, які стосуються зазначеної справи.

Додаток 1
до Порядку

**обліку повідомлень про дітей,
які залишились без батьківського піклування**

(найменування служби у справах дітей)

Розпочато _____ 200_ р. N _____

Закінчено _____ 200_ р. N _____

Порядковий номер	Дата, час надходження повідомлення, вид повідомлення (усне, письмове)	Від кого надійшло повідомлення (прізвище, ім'я, по-батькові, адреса фізичної особи, найменування та місце знаходження юридичної особи)	Стислий зміст повідомлення (відомості про дитину, місцезнаходження дитини, обставини за яких дитина залишилася без батьківського піклування)	Дата обстеження умов, у яких перебуває дитина	Результати перевірки повідомлення про дитину, яка залишилася без батьківського піклування	Вжиті заходи	Примітка
------------------	---	--	--	---	---	--------------	----------

Додаток 2
до Порядку

**АКТ
про факт передачі дитини**

(прізвище, ім'я, по батькові дитини)

" ____ " _____ 200__ р. " ____ " год. " ____ " хв.

Адміністрація закладу, сім'я _____

в особі _____

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

у присутності _____

(прізвище, ім'я, по батькові, посада працівника
служби у справах дітей)

передають дитину _____

(прізвище, ім'я, по батькові дитини, число,
місяць, рік народження)

(прізвище, ім'я, по батькові батьків чи одного з них,

особи, що їх замінює, посадової особи, яка забирає дитину)

документ, що посвідчує особу _____ серія _____ номер _____

коли і ким виданий _____

на підставі _____

(дата, номер висновку служби у справах дітей про

доцільність повернення дитини в сім'ю, заклад)

Стан здоров'я дитини _____

(заповнюється лікарем закладу)

Перелік документів та речей, які передаються: _____

Керівник закладу,
особа, у якої проживає дитина
(потрібне підкреслити)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Посадова особа служби
у справах дітей

(підпис) (прізвище та ініціали)

Мати, батько дитини,
особа, що їх замінює,
посадова особа,
яким передано дитину
(потрібне підкреслити)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток 3
до Порядку

КНИГА
первинного обліку дітей,
які залишились без батьківського піклування,
дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

(найменування служби у справах дітей)

Розпочато _____ 200_ р. N _____

Закінчено _____ 200_ р. N _____

Порядковий номер	Прізвище, ім'я, по-	Дата і номер наказу	Дата взяття на облік, обліковий но-	Дата і місце наро-	Місце перебування	Хто здійснює	Прізвище, ім'я,	Місце проживання	Інші родичі, місце їх
------------------	---------------------	---------------------	-------------------------------------	--------------------	-------------------	--------------	-----------------	------------------	-----------------------

	батькові дитини	про взяття дитини на облік	мер дитини в єдиному електронному банку даних про дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування і потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів	дження дитини	(проживання) дитини на час взяття її на облік	облік за дитиною на час взяття її на облік	побатькові матері, батька дитини	(перебування) батьків	проживання
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Відомості про майно, що належить дитині на праві приватної власності	Заходи щодо збереження майна дитини	Відомості про призначення пенсії, державної допомоги (в тому числі при народженні дитини)	Форма влаштування, адреса дитини після її влаштування	Відомості про надання дитині статусу дитини-сироти або дитини позбавленої батьківського піклування (коли і ким прийнято рішення). Відомості про зміну статусу дитини	Подання анкети дитини регіональному банку даних дітей, які підлягають усиновленню	Дата і підстава зняття дитини з обліку	Примітки
11	12	13	14	15	16	17	18

Додаток 4
до Порядку

ВИСНОВОК
про стан здоров'я, фізичний та
розумовий розвиток дитини

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Дата і місце народження _____

Місце проживання (перебування) _____
(адреса)

Дані медичного обстеження

Невролог _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) _____ (дата) _____

Психіатр _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) _____ (дата) _____

Дерматовенеролог _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) _____ (дата) _____

Хірург (ортопед) _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) _____ (дата) _____

Онколог _____
(за показаннями) _____ (дата) _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) _____

Гематолог _____
(за показаннями) _____ (дата) _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) _____

ЛОР _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) _____ (дата) _____

Офтальмолог _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) _____ (дата) _____

Педіатр _____
(діагноз, шифр згідно з МКХ-10) _____ (дата) _____

Остаточний висновок _____
_____ шифр _____

Керівник лікувально-профілактичного закладу _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П.

" ___ " _____ 20___ р.

Додаток 5
до Порядку

ВИСНОВОК
про стан здоров'я заявника

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Дата і місце народження _____

Місце проживання _____
(адреса) _____

Дані медичного обстеження

Дерматовенеролог _____ (діагноз) _____ (дата)
Психіатр _____ (діагноз) _____ (дата)
Фтизіатр _____ (діагноз) _____ (дата)
Терапевт _____ (діагноз) _____ (дата)
Нарколог _____ (діагноз) _____ (дата)

Дані лабораторного дослідження

Реакція Вассермана _____
(дата, номер, результат)

ВІЛ-інфікованість _____
(дата, номер, результат)

Остаточний висновок _____

Керівник лікувально-профілактичного закладу _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П.

" ____ " _____ 200_ р.

Додаток 6
до Порядку

ЖУРНАЛ ОБЛІКУ
потенційних опікунів, піклувальників,
прийомних батьків, батьків-вихователів

Розпочато ____ _____ 200_ р. N _____

Закінчено ____ _____ 200_ р. N _____

Порядковий номер	Прізвище, ім'я, по-батькові, адреса, те-	Дата звернення	Інформація про потенційних опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів					Рекомендації за результатами навчання	Інформація про влаштування дитини (номер, дата рішення, прізвище, ім'я, по-батькові ди-	Примітка
			Дата народження	Паспорт (серія,	Сімейний	Наявність дітей	Вік, стать дити-			

	лефон		ння	но- мер, дата вида- чі)	ста н		ни, яку бажа- ють взяти на ви- хован- ня		тини, номер електронної обліково- статистичної картки дитини)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

ОПИС МАЙНА
дитини-сироти та дитини,
позбавленої батьківського піклування

Опис майна складено _____ 200____ р.

посадовою особою _____

(прізвище, ім'я, по батькові,

посада, найменування служби)

в присутності представника виконавчого органу сільської, селищної
ради _____

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

та громадян: _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Майно належить _____

(прізвище, ім'я, по батькові, дата народження (вік) дитини)

яка проживає _____

(адреса на час, коли вона залишилась без батьківського піклування)

Майно, право власності на яке або право користування яким має дитина*

Найменування об'єкта рухомого чи не рухомого майна (загальна характеристика)	Місце розташування нерухомого або рухомого майна (адреса)	Документи, що підтверджують права власності на майно, місце його зберігання	Заходи щодо збереження рухомого чи нерухомого майна**
--	---	---	---

* Опису підлягають:

нерухоме майно (земельні ділянки, об'єкти, які розташовані на земельній ділянці та переміщення яких неможливе без їх знецінення і зміни їх призначення);

рухоме майно (авто-, вело- і мототранспорт, водний транспорт, меблі, електроприлади, побутова техніка, вироби із золота, срібла, інших коштовних металів, коштовного каміння, килими, картини, предмети антикваріату, цінні папери, грошові вклади, тварини, інші цінні речі).

** Зазначаються заходи, що вживаються для закріплення за дитиною майна, житла або його частки, призначення опікуна над майном.

Майно, щодо якого дитина виступає спадкоємцем

Найменування об'єкта	Місце розташування	Прізвище, ім'я, по-	Примітка
----------------------	--------------------	---------------------	----------

рухомого чи не рухомого майна (загальна характеристика)	нерухомого або рухомого майна (адреса). У разі коли рухоме майно залишилося на зберігання у фізичної особи, зазначається її прізвище, ім'я, по-батькові	батькові спадкоємця	
---	--	---------------------	--

Речі особистого вжитку*

Найменування речі	Кількість одиниць	Документ, що підтверджує місце зберігання речей, та відомості про особу, що відповідає за їх збереження	Примітка
-------------------	-------------------	---	----------

* До речей особистого вжитку належить одяг, іграшки, книги, музичні інструменти, спортивне обладнання, інші речі, призначені для розвитку, навчання та виховання дитини.

Посадова особа служби
у справах дітей

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Посадова особа сільської,
селищної ради

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Громадянин

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Громадянин

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ОБЛІК
нерухомого майна дітей-сиріт та дітей,
позбавлених батьківського піклування

Місцезнаходження нерухомого майна _____

Порядковий номер	Прізвище, ім'я, по-батькові дитини	Дата народження	Статус	Адреса дитини (зазначається також прізвище, ім'я, по-батькові опікуна або найменування закладу, в якому перебуває дитина)	Наявність у дитини житла, що належить їй на праві власності або на праві користування	Документ, який підтверджує право власності житла або користування ним	Адреса, за якою знаходиться житло, що належить дитині. Стан утримання житла	Призначення опікуна над житлом (дата, номер рішення прізвище, ім'я, по-батькові)	На кого відкрито особовий рахунок на квартиру, будинок (прізвище, ім'я, по-батькові)	Наявність опису майна дитини (дата його складання)	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Начальник
служби у справах дітей _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

АКТ
обстеження умов проживання

Нами, _____
(прізвища, імена, по батькові, посада осіб,

_____ які проводили обстеження умов проживання)

на підставі _____
(заява громадян, доручення органу опіки та піклування тощо)

з метою _____
(підготовки висновків про можливість призначення опіки, піклування, створення прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу тощо)

проведено обстеження умов проживання:

_____ (область(місто), район, село, вулиця, будинок, квартира)

Житло розміщене на _____ поверсі _____ поверхового будинку,

складається з _____ кімнат:

Умови проживання _____

Для виховання та розвитку дитини створено такі умови: _____

За цією адресою проживають і мають постійне місце реєстрації:

_____ ;
(прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, родинний ступінь зв'язку)

_____ ;
(прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, родинний ступінь зв'язку)

_____ ;
(прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, родинний ступінь зв'язку)

Стосунки, традиції сім'ї _____

Результат бесіди і ставлення членів сім'ї до рішення прийняти
на виховання дитину _____

Члени комісії:

_____ ;
(посада) (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ ;
(посада) (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ .
(посада) (підпис) (прізвище та ініціали)

З актом ознайомлений (а): _____ (_____);
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ .
(підпис) (прізвище та ініціали)

{Додаток 9 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 24 вересня 2008 р. N 866

ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ
про комісію з питань захисту прав дитини

1. Комісія з питань захисту прав дитини (далі - комісія) є консультативно-дорадчим органом, що утворюється головою районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради.

2. Комісія у своїй діяльності керується Конституцією України (254к/96-ВР), Сімейним (2947-14) і Цивільним (435-15) кодексами України, Законами України "Про місцеве самоврядування в Україні" (280/97-ВР), "Про охорону дитинства" (2402-14), "Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування" (2342-15), "Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей" (20/95-ВР), "Про освіту" (1060-12), "Про соціальні послуги" (966-15), "Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю" (2558-14), Конвенцією ООН про права дитини (995_021), актами Президента України та Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами, а також положенням про неї, розробленим відповідно до цього Положення. {Пункт 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010 }

3. Основним завданням комісії є сприяння забезпеченню реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, сімейне виховання та всебічний розвиток.

4. Комісія відповідно до покладених на неї завдань:

1) розглядає та подає пропозиції до індивідуального плану соціального захисту дитини, яка опинилася у складних життєвих обставинах, дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, який складається за формою, затвердженою Мінсім'ямолодьспортом;

2) розглядає питання, у тому числі спірні, які потребують колегіального вирішення, зокрема:
реєстрація народження дитини, батьки якої невідомі;
надання дозволу бабі, діду, іншим родичам дитини забрати її з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я, якщо цього не зробили батьки дитини;
позбавлення та поновлення батьківських прав;
вирішення спорів між батьками щодо визначення або зміни прізвища та імені дитини;
вирішення спорів між батьками щодо визначення місця проживання дитини;
участь одного з батьків у вихованні дитини;
побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав;
визначення форми влаштування дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування;

встановлення і припинення опіки, піклування;
утримання і виховання дітей у сім'ях опікунів, піклувальників, прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу та виконання покладених на них обов'язків;

збереження майна, право власності на яке або право користування яким мають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування;

розгляд звернень дітей щодо неналежного виконання батьками, опікунами, піклувальниками обов'язків з виховання або щодо зловживання ними своїми правами;

інші питання, пов'язані із захистом прав дітей;

3) розглядає матеріали про стан сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах і в якій є ризик відібрання дитини чи дитина відібрана без позбавлення батьків батьківських прав, роз'яснює функції кожного суб'єкта соціальної роботи з розв'язання проблем (відповідно до потреб дитини). { Пункт 4 доповнено підпунктом 4 згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010 }

5. Комісія має право:

одержувати в установленому законодавством порядку необхідну для її діяльності інформацію від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій;

подавати пропозиції щодо вжиття заходів до посадових осіб у разі недотримання ними законодавства про захист прав дітей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

утворювати робочі групи, залучати до них представників органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій (за згодою) для підготовки пропозицій з питань, які розглядає комісія;

залучати до розв'язання актуальних проблем дітей благодійні, громадські організації, суб'єкти підприємницької діяльності (за згодою).

6. Комісію очолює голова районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради.

Голова комісії може мати заступника.

7. До складу комісії на громадських засадах входять керівники структурних підрозділів районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, заступники керівників територіальних органів МВС та Мін'юсту, а також працівник служби у справах дітей, який виконує обов'язки секретаря комісії. {Пункт 7 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 1017 (1017-2010-п) від 03.11.2010}

8. Основною організаційною формою діяльності комісії є її засідання, які проводяться у разі потреби, але не рідше ніж один раз на місяць.

Засідання комісії є правоможним, якщо на ньому присутні не менш як дві третини загальної кількості її членів.

До участі у засіданнях комісії можуть запрошуватися представники підприємств, установ, організацій та громадяни, які беруть безпосередню участь у вирішенні долі конкретної дитини, з правом дорадчого голосу.

9. Комісія у межах своєї компетенції приймає рішення, організовує їх виконання.

10. Рішення комісії приймається відкритим голосуванням простою більшістю голосів членів комісії, присутніх на засіданні. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії.

11. Окрема думка члена комісії, який голосував проти прийняття рішення, викладається в письмовій формі і додається до рішення комісії.

12. Голова, його заступник, секретар та члени комісії беруть участь у її роботі на громадських засадах.

13. Організаційне забезпечення діяльності комісії здійснюється відповідною службою у справах дітей.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 30 серпня 2007 р. N 1068

ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ
про службу у справах дітей районної, районної
у містах Києві та Севастополі державної адміністрації

1. Служба у справах дітей районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації (далі - служба) є структурним підрозділом районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, який утворюється головою районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, підзвітний та підконтрольний голові районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації та службі у справах дітей відповідно обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації.

2. Служба у своїй діяльності керується Конституцією (254к/96-ВР) і законами України, а також указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції (254к/96-ВР) і законів України, актами Кабінету Міністрів України, наказами Мінсім'ямолодьспорту, рішеннями голови обласної, Київської та Севастопольської міської, районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, наказами начальника служби у справах дітей обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації.

3. Основними завданнями служби є:

реалізація на відповідній території державної політики з питань соціального захисту дітей, запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, вчиненню дітьми правопорушень;

розроблення і здійснення самостійно або разом з іншими структурними підрозділами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями усіх форм власності, громадськими організаціями заходів щодо захисту прав, свобод і законних інтересів дітей;

координація зусиль місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності у вирішенні питань соціального захисту дітей та організації роботи із запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності;

забезпечення додержання вимог законодавства щодо встановлення опіки та піклування над дітьми, їх усиновлення, влаштування в дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї;

здійснення контролю за умовами утримання і виховання дітей у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних установах і закладах соціального захисту для дітей усіх форм власності;

ведення державної статистики щодо дітей;

ведення обліку дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, усиновлених, влаштованих до прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу та соціально-реабілітаційних центрів (дитячих містечок);

надання органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності, громадським організаціям, громадянам практичної та методичної допомоги, консультацій з питань соціального захисту дітей, запобігання вчиненню дітьми правопорушень;

улаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, під опіку, піклування до дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей, сприяння усиновленню;

підготовка інформаційно-аналітичних і статистичних матеріалів, організація дослідження стану соціального захисту дітей, запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, вчиненню дітьми правопорушень;

визначення пріоритетних напрямів поліпшення на відповідній території становища дітей, їх соціального захисту, сприяння фізичному, духовному та інтелектуальному розвитку, запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, вчиненню дітьми правопорушень.

4. Служба відповідно до покладених на неї завдань:

1) організовує розроблення і здійснення на відповідній території заходів, спрямованих на поліпшення становища дітей, їх фізичного, інтелектуального і духовного розвитку, запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, запобігання вчиненню дітьми правопорушень;

2) надає місцевим органам виконавчої влади і органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності, громадським організаціям, громадянам у межах своїх повноважень практичну, методичну та консультаційну допомогу у вирішенні питань щодо соціального захисту дітей та запобігання вчиненню ними правопорушень;

3) оформляє документи на влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, під опіку, піклування, до прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, сприяє усиновленню;

4) подає пропозиції до проектів регіональних програм, планів і прогнозів у частині соціального захисту, забезпечення прав, свобод і законних інтересів дітей;

5) забезпечує у межах своїх повноважень здійснення контролю за додержанням законодавства щодо соціального захисту дітей і запобігання вчиненню ними правопорушень;

6) здійснює контроль за умовами утримання і виховання дітей у спеціальних виховних установах Державного департаменту з питань виконання покарань, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у сім'ях опікунів, піклувальників, дитячих будинках сімейного типу, прийомних сім'ях;

7) разом з відповідними структурними підрозділами місцевих органів виконавчої влади, науковими установами організовує і проводить соціологічні дослідження, готує статистичні та інформаційні матеріали про причини і умови вчинення дітьми правопорушень, вивчає і поширює міжнародний досвід з питань соціального захисту дітей, їх прав та інтересів;

8) надає організаційну і методичну допомогу притулкам для дітей, центрам соціально-психологічної реабілітації дітей, соціально-реабілітаційним центрам (дитячі містечка), здійснює безпосередній контроль за їх діяльністю;

9) організовує і проводить разом з іншими структурними підрозділами держадміністрації, кримінальною міліцією у справах дітей заходи щодо соціального захисту дітей, виявлення причин, що зумовлюють дитячу бездоглядність та безпритульність, запобігання вчиненню дітьми правопорушень;

10) розробляє і подає на розгляд районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації пропозиції стосовно бюджетних асигнувань на виконання програм і здійснення заходів щодо реалізації державної політики з питань дітей, спрямованої на подолання дитячої бездоглядності та безпритульності, а також утримання підпорядкованих їй закладів соціального захисту для дітей;

11) веде облік дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, усиновлених, влаштованих до прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу та соціально-реабілітаційних центрів (дитячих містечок);

12) надає потенційним усиновлювачам, опікунам, піклувальникам, батькам-вихователям, прийомним батькам інформацію про дітей, які перебувають на обліку в службі, і видає направлення на відвідування закладів з метою налагодження психологічного контакту з дитиною;

13) готує акт обстеження умов проживання дитини та опис її майна, а також акт обстеження житлово-побутових умов потенційного опікуна, піклувальника;

14) проводить перевірку умов проживання і виховання дітей у сім'ях опікунів, піклувальників за окремо складеним графіком, але не рідше ніж раз на рік, крім першої перевірки, яка проводиться через три місяці після встановлення опіки та піклування;

15) готує звіт про стан виховання, утримання і розвитку дітей в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу;

16) бере участь у процесі вибуття дітей із закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та закладів соціального захисту для дітей у сім'ї усиновлювачів, опікунів, піклувальників, до дитячих будинків сімейного типу,

прийомних сімей;

17) готує та подає в установленому порядку статистичну звітність;

18) розглядає в установленому порядку звернення громадян;

19) розглядає звернення власника підприємства, установи або організації усіх форм власності та надає письмовий дозвіл щодо звільнення працівника молодше 18 років;

20) проводить інформаційно-роз'яснювальну роботу з питань, що належать до її компетенції, через засоби масової інформації;

21) здійснює інші функції, які випливають з покладених на неї завдань, відповідно до законодавства.

5. Служба має право:

1) приймати з питань, що належать до її компетенції, рішення, які є обов'язкові для виконання місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями усіх форм власності, посадовими особами, громадянами;

2) отримувати повідомлення від місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності, посадових осіб про заходи, вжиті на виконання прийнятих нею рішень;

3) отримувати в установленому порядку від інших структурних підрозділів обласної, міської, районної, районної у місті держадміністрації, відповідних органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності інформацію, документи та інші матеріали з питань, що належать до її компетенції, а від місцевих органів державної статистики - статистичні дані, необхідні для виконання покладених на неї завдань;

4) звертатися до місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності у разі порушення прав та інтересів дітей;

5) проводити роботу серед дітей з метою запобігання вчиненню правопорушень;

6) порушувати перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про направлення до спеціальних установ, навчальних закладів усіх форм власності дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, неодноразово самовільно залишали сім'ю та навчальні заклади;

7) влаштовувати дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, передавати під опіку, піклування, на усиновлення;

8) вести справи з опіки, піклування над дітьми та усиновлення дітей;

9) перевіряти стан роботи із соціально-правового захисту дітей у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних установах і закладах соціального захисту для дітей усіх форм власності, стан виховної роботи з дітьми у навчальних закладах, за місцем проживання, також у разі необхідності - умови роботи працівників молодше 18 років на підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності;

10) представляти у разі необхідності інтереси дітей в судах, у їх відносинах з підприємствами, установами та організаціями усіх форм власності;

11) запрошувати для бесіди батьків або опікунів, піклувальників, посадових осіб з метою з'ясування причин та умов, які призвели до порушення прав дітей, бездоглядності та безпритульності, вчинення правопорушень, і вживати заходів до усунення таких причин;

12) порушувати перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про накладення дисциплінарних стягнень на посадових осіб у разі невиконання ними рішень, прийнятих спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у справах сім'ї, дітей та молоді;

13) укладати в установленому порядку угоди про співробітництво з науковими установами, жіночими, молодіжними, дитячими та іншими об'єднаннями громадян і благодійними організаціями;

14) скликати в установленному порядку наради, конференції, семінари з питань, що належать до її компетенції;

15) проводити особистий прийом дітей, а також їх батьків, опікунів чи піклувальників, розглядати їх скарги та заяви з питань, що належать до її компетенції;

16) визначати потребу в утворенні спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей;

17) розробляти і реалізовувати власні та підтримувати громадські програми соціального спрямування з метою забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів дітей;

18) відвідувати дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, перебувають на обліку в службі, за місцем їх проживання, навчання і роботи; вживати заходів для соціального захисту дітей.

6. Служба під час виконання покладених на неї завдань взаємодіє з іншими структурними підрозділами відповідної держадміністрації та органів місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями усіх форм власності, об'єднаннями громадян і громадянами.

7. Службу очолює начальник, який призначається на посаду і звільняється з посади головою відповідної районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації за погодженням із заступником голови та начальником служби у справах дітей відповідної обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації.

8. Начальник служби має заступників, які за його поданням призначаються на посаду і звільняються з посади головою районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації.

9. Начальник служби:

здійснює керівництво діяльністю служби, несе персональну відповідальність за виконання покладених на неї завдань, а також за роботу підпорядкованих службі закладів;

призначає на посаду і звільняє з посади працівників служби;

видає у межах своєї компетенції накази, організовує і контролює їх виконання;

подає на затвердження голові районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації кошторис та штатний розпис служби в межах граничної чисельності та фонду оплати праці працівників;

затверджує положення про структурні підрозділи і функціональні обов'язки працівників служби;

розпоряджається коштами у межах затвердженого кошторису служби.

10. Функції щодо проведення процедури усиновлення, влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, під опіку, піклування, до дитячих будинків сімейного типу, прийомних сімей покладаються на окремий підрозділ, який утворюється у складі служби. Штатна чисельність такого підрозділу встановлюється залежно від кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, але не менше двох осіб.

11. Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції служби, в ній може утворюватися колегія у складі начальника служби (голова колегії), його заступників, керівників інших структурних підрозділів держадміністрації, органів внутрішніх справ, представників підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян та благодійних організацій.

Склад колегії затверджується головою районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації за поданням начальника служби.

Рішення колегії проводяться в життя наказами начальника служби.

12. Для розгляду наукових рекомендацій і пропозицій щодо поліпшення діяльності та вирішення інших питань у службі можуть утворюватися наукові та координаційні ради і комісії.

Склад цих рад і комісій та положення про них затверджує начальник служби.

13. Утримання служби здійснюється відповідно до законодавства.

Гранична чисельність, фонд оплати праці працівників служби затверджуються головою районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації.

Матеріально-технічне забезпечення служби здійснює районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація.

Кошторис та штатний розпис служби затверджуються у встановленому порядку головою обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації в межах визначеної граничної чисельності та фонду оплати праці її працівників.

14. Служба є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в органах Державного казначейства, печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням.

Нормативно-правове забезпечення діяльності служб у справах дітей

- Сімейний кодекс України від 10.01.2002 року № 2947-III
- Цивільний процесуальний кодекс України
- Цивільний кодекс України
- Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей»
 - Закон України від 13.01.2005 № 2342-IV «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»
 - Закон України від 26.04.2001 № 2402-III «Про охорону дитинства»
 - Закон України від 15.11.2001 № 2789-III «Про попередження насильства в сім'ї»
 - Закон України від 05.03.2009 № 1065-VI «Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року»
 - Закон України від 05.10.2006 № 230-V «Про внесення змін до деяких законів України щодо соціального захисту осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»
 - Закон України від 11 січня 2006 року № 3303-IV «Про приєднання України до Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей»

Розпорядження

- Розпорядження від 22 квітня 2006 р. N 229-р «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на 2006-2016 роки»
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 травня 2006 р. N 263-р про схвалення Концепції Державної програми реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Постанови

- Постанова Кабінету Міністрів України від 28 січня 2004 р. № 87 «Про затвердження Типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 5 березня 2008 р. № 146 «Деякі питання надання одноразової грошової допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування»
 - Постанова Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 р. № 186 «Про підвищення рівня пенсійного забезпечення осіб із числа дітей-сиріт»
 - Постанова Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2006 р. № 189 «Про затвердження Порядку призначення та виплати тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме»
 - Постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2005 р. № 823 «Про затвердження Порядку надання одноразової допомоги дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, після досягнення 18-річного віку»
 - Постанова Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2006 р. № 106 «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною» у 2006 році»

- Постанова Кабінету Міністрів України від 06.01.2010 № 20 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України»
- Врахування змін, внесених постановою Кабінету Міністрів України від 06.01.2010 №20 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України», відображено у порівняльній таблиці старої та нової редакції нормативних актів
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2010 р. № 724 «Про внесення змін до Правил перетинання державного кордону громадянами України»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2007 № 1068 «Про затвердження типових положень про службу у справах дітей»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 8.10.2008 № 905 «Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей
- Постанова Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 р. № 81 «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 № 565 «Про затвердження Положення про прийомну сім'ю»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 № 564 «Про затвердження Положення про дитячий будинок сімейного типу»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 6.02.2006 № 107 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 р. № 564 і від 26 квітня 2002 р. № 565»
- - Постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 року № 569 «Про затвердження Порядку повернення до України позбавлених батьківського піклування дітей, які є громадянами України»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2002 року № 1432 «Про затвердження Порядку повернення дітей-іноземців до місць їх постійного проживання»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 03.08.2000 № 1200 «Про утворення Міжвідомчої комісії з питань охорони дитинства»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2007 № 1242 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 4.02.2009 року № 59 «Про внесення змін до Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 10.07.2006 № 952 «Про виконання на території України Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.1997 № 565 «Про Типове положення про притулок для дітей»

Міжнародні документи

- Виступ Заступника Генерального секретаря Ради Європи Мод де Бур-Букіккіо з нагоди ратифікації конвенції щодо захисту дітей від сексуальних зловживань, 26.10.2007 р.
- Конвенція про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей
- Конвенція про контакт з дітьми

- Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми
- Про ратифікацію Європейської конвенції про здійснення прав дітей від 03.08.2006 року N 69-V
- Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії.
- Соглашение о сотрудничестве государств-участников Содружества Независимых Государств в вопросах возвращения несовершеннолетних в государства их постоянного проживания
- Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей
- Конвенція ООН про права дитини
- Європейська конвенція про здійснення прав дітей
- Європейська конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом
- Конвенція про визнання і виконання рішень стосовно зобов'язань про утримання
- Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці N 182
- Конвенція про кіберзлочинність
- Європейська конвенція про усиновлення дітей. Страсбург, 24 квітня 1967 року
- Конвенція про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення
- Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального розбещення

Накази

- Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 29.07.2009 р. № 2669 «Про Порядок ведення службами у справах дітей обліку дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2009 р. за N 788/16804
- Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 14.07.2010 р. № 2256 «Про затвердження форми звітності № 1-ОПС (річна) «Звіт про кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» та Інструкції щодо її заповнення»
- Наказ Державного департаменту з усиновлення та захисту прав дитини від 20.10.2010 р. № 104 «Про затвердження форм оперативних даних та кількісних показників про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»
- Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 08.12.2008 р. № 4815 «Про затвердження Форми звітності №1-ЗЖД «Звіт про збереження житлових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» та Інструкції щодо її заповнення»
- Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 18.11.2008 №4591 «Про затвердження Порядку ведення особової справи дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування та форми індивідуального плану соціального захисту дитини, яка опинилася у складних життєвих обставинах, дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування»
- Наказ Державного департаменту з усиновлення та захисту прав дитини від 05.12.2008 № 186 «Про затвердження зразків, форм та вимог до оформлення документів з питань усиновлення»
- Наказ Державного департаменту з усиновлення та захисту прав дитини від 18.06.2008 № 82 «Про удосконалення роботи служб у справах дітей щодо розвитку сімейних форм виховання»
- Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України № 302/80/49 від 02.02.2007 «Про за-

твердження Порядку вибуття дітей із закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, й соціального захисту дітей, до сімейних форм виховання»

• Наказ Міністерства України у справах сім'ї, дітей та молоді від 16 червня 2004 року № 78 „Про затвердження Порядку повернення дітей, які самовільно залишили сім'ї та заклади соціального захисту, до місць їх постійного проживання (перебування)”

• Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 25.09.2009 р. № 3385 «Про затвердження Порядку взаємодії центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді і служб у справах дітей у процесі встановлення опіки, піклування, створення та забезпечення діяльності прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу»

• Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 19.11.2009 р. № 4062 «Про затвердження форм звітності № 1 – притулок (піврічна, річна) «Звіт про рух контингенту дітей притулку для дітей», № 2 – притулок (піврічна, річна) «Зведений звіт про рух контингенту дітей притулків для дітей» та інструкцій щодо їх заповнення»

• Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 04.12.2009 р. № 4259 «Про внесення змін до наказу Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 22.06.2006 № 2115»

• Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 2 вересня 2009 р. № 657 «Про затвердження форм первинної облікової документації і форм звітності з туберкульозу та інструкцій щодо їх заповнення», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 16 листопада 2009 р. № 1069/17085

• Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.2010 р. № № 2580/786/649 «Про внесення змін до наказу Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2007 № 302/80/49»

• Наказ Міністерства юстиції України від 9.10.2008 №1722/5 «Про визнання акта таким, що не підлягає державній реєстрації»

• Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 20.08.2008 №479 «Про затвердження Переліку захворювань, за наявності яких особа не може бути усиновлювачем»

• Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 05.02.2007 №313 «Про порядок та умови прийому документів від іноземців, які бажають усиновити дитину»

• Наказ Державного департаменту з усиновлення та захисту прав дитини №33 від 30.03.2009 р. "Інструкція з діловодства у Державному департаменті з усиновлення та захисту прав дитини".